

Набдзэгубдзаплъэу IIIIbITTBIHIV къыхуреджэ

2-нэ нап.

Адыгэ)Louistrouloxoj

2-нэ нап.

Езым и швифэ **ШРЦБЕТБУЛЬНУ** и чеж

3-нэ нап.

Акъылымиэ /3ЫХУашэ 4-нэ нап.

Nº41 (24.323)

● 2022 гъэм мэлыжьыхьым (апрелым) и 14, махуэку ●

Тхьэмахуэм щэ къыдок!

И уасэр зы тумэнщ

яхуригъэшэнущ.

Правительствэм и Уна-

фэщІым и къуэдзэ Хъубий Марат жиІащ: «КъБР-м и Іэ-

тащхьэ Кіуэкіуэ Казбек и

пщэрылъкіэ иджыпсту до-

Абы хохьэ ерыскъы зэ-

хьэпшып зэхуэмыдэхэр, нэ-

Іуэхухэм и деж дэтхэнэ

Мыпхуэдэ

цІыхубэ

гъэхьэзыр

гъуэщІхэри.

Паралимпийщхэм

ЗЭІУЩІЭМ щытепсэлъыхьащ Урысейм Украинэм дзэ Іуэхугъуэ хэхахэр щыщригъэкІуэкІ лъэхъэнэм Кавказ Ищхъэрэ федеральнэ щІыналъэм хиубыдэ

«Украинэм щекlуэкl Іуэхухэм зэрыщlидзэрэ, щытыкіэр зэіызыгъэхьэну хуей къарухэр жан къэхъуауэ ціыхубэр ягъэпіейтеин, лъэпкъ зэпэщізувэныгъэхэр къагъэхъун, цІыхухэр уэрамым къыдашэн папщІэ хъыбарыпці куэд кърахьэкі. Абыхэм ящыщщ щіэпхъаджагъэхэр шІыпіэ хэхахэм щрагъэкіуэкіыну жаіэу ягъэІу псалъэмакъхэри, - жиІащ Чайкэ Юрий.

Президентым и ліыкіуэм къыхигъэщащ мазаем и 24-м щегъэжьауэ мэлыжьыхьым и 11 пщІондэ Кавказ Ищхъэрэ щІыналъэм щылажьэ къулыкъущІапІэхэм хъыбари 100-м щІигъу къазэрыІэрыхьар, террорист акт ягъэхьэзырауэ жаГэу. Арати, щІыпІэ 500-м нэблагъэ къапщытащ. «Абыхэм ящыщу хъыбар 62-мкlэ уголовнэ Іуэхухэр къаlэтащ», - жиlащ Чайкэ. Икlи дыщlигъуащ хъыбарыпцlхэр зэбгрегъэхыным ебэнын зэрыхуейр.

ным пымыщіа Іуэхущіапізу хамэ къэралхэм къикі ахъшэ къызы эрыхьэ зэгухьэныгъэхэм я Туэхуми. Росфинмониторингым КИФШІ-м шиіэ шіыналъэ зэхуаку Іуэхущіапіэм къызэрыщагъэлъэгъуамкіэ, Кавказ Ищхъэрэм апхуэдэ зэгухьэныгъэ 88-рэ щолажьэ, 2021 гъэм хамэ къэрал къикіа сом мелуан 300 къа Іэрыхьауэ. «Абыхэм я лэжьыгъэр набдзэгубдзаплъэу къэпщытэн хуейуэ къызолъытэ, Украинэм щекІуэкІ Іуэху хэхам зэрыщІидзэрэ ягъэхъахэр хэту»,

Советым хэтхэм я зэlущlэм щыхэплъащ щlыналъэм улахуэкІэ щІыхуэ зытелъ щымыгъэІэным, санкцэхэм я зэранкіэ улахуэ зымытыф Іуэхущіапіэхэм къахэмыхъуэным елэжьыным. КъищынэмыщІауэ, къулыкъущІэхэр тепсэлъыхьащ егъэджэныгъэ Іэнатіэм зегъзужьыным теухуауз УФ-м и Президентым ищіа унафэхэр гъэзэщіэнми. Украинэм, Донецк, Луганск цІыхубэ республикэхэм ящыщу ди хэгъэгухэм къашэ ціыхухэр гъащіэм хэзэгъэнымкіэ екіуэкі

Чайкэ Юрий зэlущlэм хэтхэм яригъэцlыхуаш дяпэкІэ и къуэдзэу лэжьэну Шабалин Андрей. Абы и нэІэ щІэтынущ кадр политикэр, къэрал къулыкъущІапіэхэр, Іулъхьэ къеіыхыным, нэгъуэщіхэм ятеухуауэ хабзэр къызэпымыудыныр.

Зыгрэисэхйијэхэь пьягрэфјакја

Къэбэрдей-Балъкъэрым и Іэтащхьэм лэжьыгъэ ІуэхукІэ зыхуигъэзащ «Кавказ.РФ» АО-м и унафэщІ ТІымыжь Хьэсэн.

ЛЪЭНЫКЪУЭХЭР тепсэлъыхьащ «Іуащхьэмахуэ» зыгъэпсэхупІэм гъэ блэкІам иджырей пщалъэхэм къитасэу къыщрахьэжьа зэгъэзэхуэжыныгъэ лэжьыгъэхэм мы зэманым зэрыщыпащэм, республикэм туризмэм адэкІи зыщегъзужьыным хуэгъэзауэ къыщыхалъхьа проектхэм мылъку зэрытрагъэкІуадэ щІыкІэм, нэгъуэщІхэми.

КІуэкІуэ Казбекрэ ТІымыжь Хьэсэнрэ къызэрыхагъэщамкІэ, санкцэхэр ди къэралым къыщращІылІа мы лъэхъэнэм мыхьэнэ ин зиІэ Іуэхугъуэхэм ящыщ зыщ туризмэм епха ІуэхущІапІэхэм я лэжьыгъэр, зэпамыгъэууэ, адэкІи зэрырагъэкІуэкІыным хуэгъэза Хьэсэн зэрыжиlауэ, а лъэныкъуэмкlэ хъыбарыфІщ Іуащхьэмахуэ лъапэ къедза Азау хуейм ит ухуэныгъэхэр иджырей мардэхэм къитіасэу щызэгъэпэщыжыным, хьэщізу къахуэкІуэхэм я автомашинэхэр щагъэувыфын егъэзыпіэщіэхэр къыщызэгъэпэщыным хуэгъэза лэжьыгъэхэм зэман гъунэгъум зэрыпащэнури.

Зэхуэзахэм апхуэдэуи и гугъу ящ ащ республикэм и зыгъэпсэхупІэхэм мы зэманым шынагъуэншагъэ къыщызэгъэпэщынымкІэ шышы Іэмалхэр зыхуэдэми. ТІымыжь Хьэсэн КъБР-м и Іэтащхьэр щигъэгъуэзащ Урысей Федерацэм и МЧС-м и унафэщ Чуприянов Александр Москва къалэ шышыІушІам зытепсэлъыхьахэми. Абыхэм ящыщщ бгы лъабжьэхэм щыІэ хьэщІэщхэм я лэжьыгъэр ирагъэжьэжын зэрыхуейри, щІыналъэм туристу къихьэхэм я бжыгъэм хэгъэхъуэнымкІэ щы Іэмалхэр зыхуэдэми.

КІуэкІуэ Казбекрэ ТІымыжь Хьэсэнрэ щызэпсалъэм, псом хуэмыдэжу зи гугъу нэхъящ ар КъБР-м туризмэм адэк и зыщегъэужыным хэлъхьэныгъэ нэхъ хуэзыщІыфын ІуэхущІапІэхэр, хьэрычэтыщІэ щхьэхуэхэр къагъуэтынымкіэ хэкіыпіэу щыіэр зы-Іэмалхэм зэрылъыхъуапхъэри. Тіымыжь хуэдэрщ. «Зыгъэпсэхуакіуэхэр ди республикэм и курортхэм нэхъри къыдегъэхьэхыным, къешэлІэным хуэгъэзауэ къыхалъхьа проектыщІэхэр ди деж щыпхыгъэкІынымкІэ ди зэфІэкІ къызэрыдмыгъэнэнум шэч хэлъкъым», - къыхигъэщащ КІуэкІуэ

БЭРАУ Бышэ.

ШытыкІэ зэпІэзэрыт еІшпвп неІшш

Видео-селектор зэпыщІэныгъэ Іэмалхэм тету КІуэкІуэ Казбек хэтащ Урысей Федерацэм и Президентым и полномочнэ ліыкіуэу Кавказ Ищхъэрэ федеральнэ щіыналъэм щыіэм деж щызэхэт советым и зэlущlэу Чайкэ Юрий иригъэкlуэкlам. Абы кърихьэлlащ УФ-м цlыхубэм щlэныгъэ егъэгъуэтынымкіэ и министрым и къуэдзэ Васильевэ Татьянэ, Лэжьыгъэмрэ ціыхухэр Іэнатіэкіэ къызэгъэпэщынымкіэ федеральнэ къулыкъущіапіэм и унафэщ Иванков Михаил сымэ.

хэгъэгухэм зэпіэзэрытыныгъэ щыщыіэным.

Къызэхуэсахэм и гугъу ящіащ фейдэ къегъэщіы-- жиlащ полпредым.

Іуэхухэри зэпкърахащ.

КЪЭБАРТ Мирэ.

Гагариным хуэфэщэн щІэблэщІэ

Мы махуэхэм ди къэралым и щІыналъэ куэдым щагъэлъапіэ ціыхур хьэршым зэрылъатэрэ илъэс 61-рэ зэрырикъур. Ди республикэми къыщызэрагъэпэщащ Космонавтикэм и махуэм ехьэліа гуфіэгъуэ зэхыхьэхэр, зэіущіэхэр, нэгъуэщІ Іуэхугъуэ хьэлэмэтхэри.

НАЛШЫК и утыку нэхъ инхэм ящыщ зым, Къэбэрдейр Урысейм зэрыгухьэрэ илъэс 400 зэрыхъум и цІэр зезыхьэм, «Урысейпсо цІыхубэ фронтым и щІалэгъуалэр» щІыналъэ гупыр щыхыхьащ «Ди хьэрш» урысейпсо акцэм. Гуфіэгъуэ щытыкіэм хьэрш» псалъэхэр.

Махуэшхуэр Гэтауэ ща- хъыщхьэхэр. гъэлъэпащ Налшык дэт «ДыгъафІэ къалэ» твор- пхызышауэ щыта Гагарин чествэмкі з сабий академие- Юрий и гъащі эмрэ и лэжьыми. Сабий зэчиифіэхэм я гъэмрэ ятещіыхьа зэпеуэ еджапіэмрэ ныбжывщіэхэм гъэщіэгъуэнт Мэремыкъуэ щіэныгъэ гуэдзэн щрагъэ- Ритэ и нэіэм щіэт 7-нэ гъуэт центрымрэ къыщызэ- классым щеджэхэр зыхэта рагъэпэщащ Хьэршым и «Гагариныр хьэршым зэмахуэм теухуа класс сыхьэт- рылъэтар» фіэщыгъэр зихэр, дерс зэlухахэр, гъэлъэ- Іэр. Космонавтикэм и ма-НыбжьыщІэхэр дихьэхыу къызэрыхыхьам и гугъу

хэтащ ди республикэм и цІыкІу Идар хьэршым и курытшколхэм, колледжхэм, тхыдэм теухуауэ абыхэм паеджапіэ нэхъыщхьэхэм я пщіэ игъэхьэзыра доклад студентхэр. Абыхэм къызэ- хьэлэмэтым. Абы къызэщ ирагъэпэща флэшмобым нэ- убыдащ хьэрш щ эныгъэм и рылъагъу ищІу, ныбжьы- япэ лъэбакъуэхэм къыщыщІэхэм утыкум щатхащ «Ди щІэдзауэ иджырей щытыкІэм нэс хэлъ Іэхугъуэ нэ-

Хьэршым кІуэ гъуэгур япэу хьэлэмэтхэр. хуэр къэрал махуэгъэпсым

ЩІэныгъэхэмкІэ Урысей гъэшхуэ Энеев Тимур Магожьыгъэхэм я гъэлъэгъуэны- гъэ лэжьыгъэ купщафіэхэм гъэ хьэлэмэти къызэрагъэ- папщІэ абы къратащ Цандер Ф. А. и ціэкіэ щыіэ дыщэ

Апхуэдэу лэжьыгъэ хьэ- медалыр. Энеевыр хуабжьу

Ди республикэм къихъуэ Іуэхум апхуэдизу зэрыдихьэхым къегъэлъагъуэ а щІэныгъэм и пшІ́эмрэ игъуэт гулъытэмрэ хэхъуэ зэпыту къызэрекІуэкІыр, ар къым. Вагъуэ жыжьэхэр къызэринэкІыу хьэршым кІуэ гъуэгу хьэлэмэтым япэу теува Гагарин Юрий хуэфэщэн щІэблэщІэкъызэрыщІэхъуэри шэч къызытумыхьэ Іуэхугъуэщ.

ЖЫЛАСЭ Маритэ.

Ди республикэм икlayэ ДэІэпыкъуныгъэ ират дзэм къулыкъу щызыщіэ-хэу Донбассым щыпсэукъащхьэщыжыным. ахэр залымыгъэм щыхъу-

мэным хуэунэтіауэ ирагъэкіуэкі іуэхугъуэ шхьэмыхьэнэшхуэ иІэщ унэм къикІыу къыІэрыхьэ ты-гъэм. Дэ ахэр доцІыху, зэхуэхэм хэтхэм Къэбэрдей-Балъкъэрым мыгувэу гурыхъукіэ защіыдогъакъуэ, манитар дэІэпыкъуныгъэ узыншэу, псэууэ я унэ къекІуэлІэжыну дапоплъэ. Мэрем махуэм машинэр Луганск республикэхэм Белгород кіуэнущ, адэкіэ ерыскъыхэмрэ хьэпшыпщыпсэухэм дэlэпыкъуэгъу яхуэхъунымкІэ оперативнэ хэмрэ зыхуедгъэшахэм Іэштабым и пашэ, КъБР-м и

рагъэхьэжынущ». НэхъапэкІэ Къэбэрдей-Балъкъэрым Донбассым и цІыхухэм яхуригъэшащ гуманитар дэГэпыкъуныгъэу тонни 140-рэ. Абы къищынэмыщІауэ, республикэм и гуманитар дэІэпыкъуныгъэу тонни 10. район псоми къабгъэдэкІыу хьэпшып, ерыскъы зэмымылІэужьыгъуэхэр, псы, щыгъын, япэу зыхуеину лІэужьыгъуэхэр

Машинэхэр гъуэгу тегъэувэным хуэгъэхьэзырынымкІэ сэбэпышхуэ мэхъу щІы-

сэлэтми офицерми дежкіэ налъэм и щіалэгъуалэ зэ гухьэныгъэхэм я волонтёрхэр. ДэІэпыкъуныгъэхэр къызэгъэпэщыным епха

Іуэхухэм жыджэру хэтщ республикэм и цІыхухэри.
Сабийхэм я узыншагъэр шрагъэфІэкІуэж «Лэгъупыкъу» центрым Донецк ЦІыхубэ Республикэм къра-ша сабийхэм медицинэ, психолого-социальнэ Іуэху-тхьэбзэхэр шыхуащІэ мы зэманым. Ахэр зэр<u>ы</u>щыІэну пІалъэр иухмэ, «Лэгъупыкъум» къригъэблэгъэнущ Донецк кърашыну нэгъуэщ1 сабий гупи.

Къэбэрдей-Балъкъэрым санаторэ зыбжанэ хуагъэхьэзыращ Донбассым къикІынухэр зэрыщІагъэтІысхьэнум

ХЬЭТУЕЙ Данэ.

Къэпщытэныгъэ щхьэпэхэр

КъБР-м и Парламентым и Унафэщ І Егоровэ Татьянэ Шэджэм районым щы ащ, сабийхэмрэ щ алэгъуалэмрэ яхуэгъэпса Іуэхущіапіэхэм я щытыкіэм зыщигъэ-

АБЫ дэщІыгъуащ КъБР-м и Парламентым и Унафэщіым и къуэдзэ Жанатаев Сэлим, Мэкъумэш Іуэхухэмкіэ, щіыуэпсыр къэгъэсэбэпынымкіэ, экологиемрэ дыкъэзыухъуреихь дунеймкіэ и комитетым и унафэщі Текіушэ Артур, Физическэ щэнхабзэмкіэ, спортымрэ туризмэмкіэ комитетым и унафэщі Бэрэгъун Арсен, Шэджэм районым и щІыпІэ администрацэм и Іэтащхьэ Борсэ Юрэ.

- КъБР-м и Парламентым и къалэнхэм щыщщ мыпхуэдэ къэпщытэныгъэхэр иригъэкІуэкІыныр. Псалъэм папщІэ, егъэджэныгъэм, физическэ щэнхабзэмрэ спорухуэныгъэм, гъуэгум ятеухуа лъэпкъ проектхэр республикэм зэрыщагъэзащіэм дыкіэльопль, - жиіащ Егоровэ Татьянэ. - Иджыпсту лэжьыгъэ нэхъыщхьэу диіэхэм ящыщщ щіалэгъуалэм яхуэгъэза Іуэхухэр дгъэзэщІэныр. КъБР-м и Парламентым и мурадщ щІалэгъуалэм теухуа законым зэхъуэк ыныгъэ хилъхьэну, апхуэдэуи зэман гъўнэгъум щІыпІэ унафэр зезыхьэ ІуэхущІапіэхэм епха щіалэгъуалэ советхэм я лэжьыгъэм Шэджэм щіыналъэм дыщытепсэлъыхьынущ. Къыхэгъэщыпхъэщ, районым хъарзынэу зэрызиужьыр: курыт еджапІэрэ сабий гъэсапІэрэ щаухуащ, спорт школыр мэлажьэ. Дэ ди мурадыр абыхэм я лэжьыгъэм зыщыдгъэгъуазэу, щіалэгъуалэм адэкіэ яхуэтщІэныр дгъэбелджылынырщ.

ХьэщІэхэр япэщІыкІэ шыІащ Шэджэм къалэм и курыт еджапІэ №5-м (2021 гъэм и фокlадэм къызэlуахам). Еджакіуэ 500 зыщІэхуэ школыр яухуащ «Егъэджэныгъэ» лъэпкъ проектым хыхьэу. Абы и фІыгъэкІэ къалэм и хьэблэщІэм егъэджэныгъэ ІуэхукІэ гугъуехь щыщыІэжкъым. Школыр иджырей мардэхэм тету мэлажьэ, сабийхэм дерс нэужьми я зэманыр сэбэп пылъу зэрагъэкіуэну Іэмалхэри къагъэ-Гупжьей зэмылІэужьыгъуэхэри спорт секцэхэри абы къыщызэгъэпэщащ.

КъатитІу зэтет курыт еджапІэм метр зэбгъузэнаті эмини 10-м щ Іигъу къызэщ Іеубыдэ, щрагъаджэ пэшхэр иджырей ІэмэпсымэхэмкІэ къызэгъэпэщащ. Абы спортым, гимнастикэм зыщыхуагъасэ пэшышхуэхэр, шхап Іэр хэтщ, топ щыджэгу стадион

Егоровэ Татьянэ щізупщіащ гугъуехь яІэхэр зыхуэдэм, сабийхэр ерыскъыкІэ къызэрызэрагъэпэш шыкіэм, зэфіэкі зиіэ егъэджакіуэхэр къызэрырашаліэм, еджакІуэхэм я зыгъэпсэхугъуэ зэманыр зэра-Адэкіэ хьэщіэхэм зыщагъэгъуэзащ са-

бии 140-рэ зыщІэхуэ, школкІуэгъуэ ныбжьым нэмысахэм я Туэхущ аптэми. А псом иужькіэ, депутатхэм удз гъэгъа-

хэр тралъхьащ Къэбэрдей-Балъкъэрым и цІыхубэ усакІуэхэу КІыщокъуэ Алимрэ Кулиев Къайсынрэ я фэеплъ мывэхэм.

КъыкІэлъыкІуэу ахэр щыІащ Шэджэм къалэм дэт, олимп чемпион Къардэн Мурат и цІэр зезыхьэ алыдж-урым бэнэкІэмкІэ спорт школым. Спорт пэшыщІэм зэуэ щІэхуэнущ ныбжьыщІи 150-рэ. Ар физическэ шэнхабзэмрэ узыншагъэр егъэфІэкіуэнымкіэ район Іуэхущіапіэм епхауэ щытщи, спортым зыхуагъэсэным теухуауэ Іэмал нэхъыбэ сабийхэм яІэщ - зы Іўэхущіапіэм и деж абыхэм псы есыкіэ зыщыщагъаси мэхъу, атлетикэ хьэлъэрами, нэгъуэщі спорт лізужьыгъузу щытми зы-

хуе́йм зыщыхагъэгъуэзэф. Депутатхэр бэнакіуэ ныбжьыщіэхэм зэрызагъасэм еплъащ, иужькіэ спортсменхэм епсэлъащ.

Егоровэ Татьянэ щ алэгъуалэм яжри ащ

спортым узыншагъэр быдэ зэрищ ыр. Узэрыгушхуэнщ мыпхуэдиз сабийм школым зэрызыщагъасэр. Абы щыгъуэми алыдж-урым бэнэкІэр республикэм нэхъ щыціэрыіуэ спорт ліэужьыгъуэщ. Си фіэщ мэхъу къэкІуэнум спортсмен ахъырзэманхэр къызэрыфхэкІынур, - захуигъэзащ ныбжьыщІэхэм Егоровэм. - Абы и лъэныкъуэкІэ щапхъэ фхуэхъуну къысщохъу спортым и мызакъуэу, къэрал ІэнатІэ зэмылІэужьыгъуэхэми фіыкіэ зыкъыщызыгъэлъэгъуа, олимп чемпион Къардэн Мурат и цІэр школым зэрызэрихьэр. Нэхъышхьэр лъагапіэм унэсынращи, сынывэхъуэхъуну сыхуейт фи гъащІэм фызыхущІэкъ́ун

Іуэхугъуэ куэд хэтыну, щІэныгъэфІ зэвгъэгъуэтыну, фи мурадхэм фылъэІэсыну. Физическэ щэнхабзэмрэ спортымрэ хэлъхьэныгъэ зэрыхуищІам папщІэ, КъБР-м и Парламентым и ЩІыхь тхылъыр Егоровэ Татьянэ иритащ ІуэхущІапІэм и унафэщІ Бекъан Хъызыр. КъБР-м и Парламентым и УнафэщІым и ФІыщІэ тхылъыр иратыну къагъэлъэгъуащ алыдж-урым бэнэкІэмкІэ

Депутатхэм жаГащ спорт школым и фІыгъэкіэ Шэджэм районым и щіалэгъуалэм текІуэныгъэ инхэр къахьынымкІэ Іэмал псори зэраІэр.

тренер Шыбзыхъуэ Мурат.

КъБР-м и Парламентым и пресс-ІуэхущІапІэ.

adyghe@mail.ru Адыгэ Псалъэ adyghepsale.ru apkbr.ru smikbr.ru Адыгэ Псалъэ

КъБР-м и Правительствэм

хаилрэ.

Мусуков Алийрэ УФ-м и МЧС-м и

Управленэ нэхъыщхьэу КъБР-м

щыіэм и унафэщі Надежин Ми-

МУСУКОВ Алий къызэхуэсахэр

щигъэгъуэзащ федеральнэ, щІыналъэ проектхэр республикэм гъэзэ-

щіа зэрыщыхъум. Дяпэкіэ зыпэры-

хьэну проектхэмкІи зэгурыІуэны-

гъэхэр зэращІылІащ, ухуэныгъэ,

зэгъэпэщыжыныгъэ лэжьыгъэ зыб-

жани яублащ. «Егъэджэныгъэм зе-

гъэужьын» къэрал программэм

ипкъ иткіэ, мы гъэм къуажэ курыт

еджапіэ 19 къагъэщіэрэщіэжынущ.

«Дэтхэнэ сабийми и ехъулІэныгъэ»

федеральнэ проектымкІэ школ

13-м я спорт пэшхэмрэ спорт щІыпІэхэмрэ зыхуей хуагъэзэнущ.

ЗэlущІэм щхьэхуэу щытепсэлъыхьащ шІыналъэхэмрэ министерст-

вэхэмрэ мафІэс, псыдзэ хуэдэ

къэхъукъащІэхэр щыкуэд піалъэм

«2022 гъэм зэуэ щІэддзащ мэз-

хэм мафІэс къыщымыгъэхъуным

экологиемкІэ и министр Шаваев

Ильяс. Апхуэдэуи дыщ игъуащ мэз-

хэр хъумэным, зыхуей хуэгъэзэным

теухуа лэжьыгъэ хэха зэрырагъэ-

къыщІэнэ хъужыкъуэмэ, псы къызэ-

зэрыхуэхьэзырым.

ANDIS MANDE

Хьэрычэтыщ Іэхэм я Іуэху дагъэк І

хуэзащ ХьэрычэтыщІэхэм я хуитыныгъэхэр хъумэнымкіэ уполномоченнэу гъэкіуэкіа къэрал дэіэпыкъуныгъэмкіэ **КъБР-м щыІэ АфэщІыж Юрэ. Ахэр** Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэр Урытепсэлъыхьащ 2021 гъэм зэфІагъэкІа- сейм щынэхъыфІ щІыналъэ 15-м яхэхэмрэ къапэщылъ къалэнхэмрэ.

- 2021 гъэм Къэбэрдей-Балъкъэрым хьэрычэт Іуэху цІыкІухэмрэ ику итымрэ я бжыгъэр проценти 7-кІэ щыхэхъуащ, 2022 гъэм и пэщіэдзэм ахэр Іуэхущіапіэ мин 19 ирикъуащ. А ІэнатІэхэм цІыху мин 59-рэ щолажьэ, бизнес-инкубатору хы диІэщ, абыхэм цІыху 296-м Іуэху щащІэ, - жиІащ АфэщІыж Юрий.

Хьэрычэт Іуэху цІыкІухэмрэ ику итымрэ ядэІэпыкъуным, инвеститцэхэр нэхъ жыджэру къыхегъэлъхьэным теухуауэ Къэбэрдей-Балъкъэрым щІыналъэ проект зыбжанэ щолажьэ: «Создание благоприятных условий для осуществления деятельности самозанятыми гражданами», «Создание условий для легкого старта и комфортного ведения бизнеса», «Акселерация субъектов малого и среднего предпринимательства». Абыхэм къищынэмыщауэ, коронавирус уз зэрыцалэр щыетам щыгъуэ щІыналъэ дэІэпыкъуныгъэхэр яубзыхуауэ къагъэсэбэп, ІуэхущІапІэхэр къапщытэнри къызэтрагъэувы ащ.

Пандемием и зэранкІэ цІыхухэр зэхы-

Іуэхур ядэІыгъынымкІэ хэгъэгухэм ирахуащ икІи абы и фІыгъэкІэ ди экономикэр зэтегъэувэжыгъуафІэ хъуащ. Апхуэдэуи ХьэрычэтыщІэхэм я хуитыныгъэхэр хъумэнымкіэ уполномоченнэу УФ-м и Президентым деж щыІэм епха институтым иригъэкІуэкІа къэпщытэныгъэхэм къызэрагъэлъэгъуамкІэ, эпидемиологие щытыкІэр зэпІэзэрыт хъужа нэужь, хьэрычэтыщІэхэм я Іуэхур нэхъ псынщІэу щызэтеувэжахэм хабжащ ди щІыналъэр.

Пандемием и зэран зэкlа ІэнатІэхэм зэрызыщІагъэкъуэ Іэмалу 2021 гъэм ята кредитым хуэдэ ІуэхущІапІэ 43-м къагъэсэбэпащ, абыхэм щІыхуэу къащтащ сом мелуани 114-рэ. Абыхэм я нэхъыбэр шхапІэщ.

ЗэІущІэм щытепсэлъыхьащ Къэбэрдей-Балъкъэрым щыІэ хьэрычэт Іуэху цІыкІухэмрэ ику итымрэ дяпэкІэ зэрадэІэпыкъуну Іэмалхэм, санкцэхэмкІэ дэкъузэныгъэхэр къыщыттралъхьа лъэхъэнэм инвестицэ Іуэхур къызэтемыгъэувыІэным.

ДОХЪУШОКЪУЭ Синэ.

КъБР-м и Іэтащхьэм Правитель-Набдзэгубдзаплъзу щытыну къыхуреджэ ствэм хэтхэмрэ щІыналъэ администрацэхэм я унафэщіхэмрэ зэ-Іущіэ ядригъэкіуэкіащ. Абы хэ-тащ КъБР-м и премьер-министр

Къэбэрдей-Балъкъэ-рым и жэмышхэм ліэ-щіыгъуэ блэкіам и тхущі

гъэхэм зэхаублауэ щыта

социалист зэхьэзэхуэм

куэдым я цІэр жыжьэ щи-гъэІуащ. Абыхэм ящыщщ

зи гъащіэ псор ціыхугъэ лъагэрэ лэжьыгъэшхуэкіэ зыгъэнщіа, зыпэрыта

Іэнатіэм къарууэ иіэр

бгъэдэзылъхьа, иужькіэ

Социалист Лэжьыгъэм и

Ліыхъужь ціэ лъапіэр

зыфіаща Пащты Салимэ

1930 ГЪЭМ зи ныбжьыр

илъэс 30 ирикъуа Салимэ

хыхьащ езыр зыщыщ Куба

къуажэм а лъэхъэнэм щы-

зэхаша колхозым икІи абы

щыгъуэ къыхихауэ щыта

жэмыш ІэщІагъэм хуэпэжу

1943 гъэм и щхьэгъусэр

и гъащіэ псор къекіуэкіащ.

Харьков деж зэрыщыхэ-

кІуэдам и хъыбарыр удын

лыр триухуащ, апхуэдэ щІы-

кіэкіи ар техьащ ліыхъу-

зэпытт. Псом хуэмыдэу,

рэ илъэс 400 шрикъуа 1957

Жэмыш пашэхэм къызэ-

процент 35-кіэ хэгъэхъуэ-

кІэлъыплъырт

гъэм.

ДИХЬЭХЫV

жьыгъэм хуэзыша гъуэгум.

Мэзан и пхъур.

щіэ псы щахъумэ щіыпіэхэмрэ я лэжьакіуэхэри хэту. екіуэліапіэхэмрэ зэрагъэкъэбзар. Мэзхэм кіэлъыплъхэр щызекіуэ гъуэгуи 114-рэ яубзыхуащ, ар километри 4,5-рэ мэхъу. Илъэс хъурейм дыхуэсакъыу», - жиlащ КъБР-м зэпымыууэ лажьэ станцищ къызэ-щlыуэпс хъугъуэфlыгъуэхэмрэ рагъэпэщащ мэзхэм мафlэс къырагъэпэщащ мэзхэм мафІэс къыщымыгъэхъуным телажьэу. Апхуэдэуи цІыху 48-рэ щылажьэ ЩІыналъэ диспетчер ІэнатІэри жэш-махуэм лажьэу зэтраублащ. кіуэкіар, мэз лъагъуэхэр, мафіэ МафІэсыр къэмыгъэхъунымрэ ар гъэункІыфІынымрэ щызыхуагъасэ рырашэліэну гъуэгухэр, абы пап- лэжьыгъэхэр йокіуэкі, МЧС-м и фіыщіэщ УФ-м и Правительствэм-

Псыр шыуэр лъэхъэнэм абы епха къэхъукъащІэ шынагъуэхэр щымы-Іэным щхьэхуэу йолэжь. А Іуэхум ехьэлІауэ Бахъсэныпсым и Іуфэхэр щагъэбыдащ Зеикъуэ, иджыпсту Шэрэджыпсым - Октябрьскэ жылэм, Бахъсэныпсым Тырныауз щолэжь. Старэ Шэрэджрэ Шэрэдж Ищхъэрэрэ псыхъуэхэр щагъэбыдащ. Герхожан-Суу псыр ягъэкъэбзащ.

Мы Іуэхухэр зэрызэфІагъэкІар я

рэ абы и Унафэщ Мишустин Михаилрэ. КъБР-м и Іэтащхьэ Кіуэкіуэ Казбек 2021 гъэм и мэкъуауэгъуэм Мишустиным щыхуэзам къызэригъэгугъауэ зэфГигъэкГахэм ар ящыщщ.

Мы гъэм Налшыкыпсми Белая «Коммунальник» жыг хадэмрэ я щІыпІэхэми псыхъуэхэр зыхуей щыхуагъэзэнущ. набэпсми иужь ихьэнущ. «Сохранение уникальных водных объектов» федеральнэ проектымкІэ мы гъэм Бахъсэн псыр километр 13-кІэ щагъэкъэбзэнущ Іуащхьэмахуэ шІыналъэм. «А проектыр илъэсищкіэ дгъэзэщіэн хуейуэ аращи, мы гъэм километри 2,6-р хэдгъэщІынущ», - жиІащ Шаваевым.

Надежин Михаил къызэрыхигъэшамкlэ, мы гъэм псыдзэ ин къехыну хуагъэфащэркъым, ауэ псыр уэр хъуныр зыхуэІуа щыІэкъым. Абы и лъэныкъуэкІэ шынагъуэ щымыІэн папщіэ диспетчер Іуэхущіапіэхэмрэ щІыналъэ администрацэхэмрэ набдзэгубдзаплъэу щытын хуейщ.

Кіуэкіуэ Казбек щіынальэ, къалэ, къуажэ администрацэхэм быдэу къалэн ящищ аш а Туэхур я нэ Тэш агъэтыну, къищынэмыщІауэ, къэхъукъащІэр щыятэ пІалъэм муниципалитет псоми диспетчер пунктхэр зэпымыууэ зэрыщылэжьапхъэр жи-

НЭЩІЭПЫДЖЭ Замирэ

Блэкіа илъэсым зэрехъуліар къепщытэ

Іэщэкіэ зэщіэузэда дзэхэр хэту Украинэм и щіыналъэм

Урысей Федерацэм щригъэкіуэкі операцэ хэхар дэІыгъыным теухуауэ Къэбэрдей-Балъкъэрым и

Жылагъуэ палатэм зэрызыхуигъазэр

Къэбэрдей-Балъкъэрым и цІыхухэу къыщызэрагъэпэща республикэхэм я

жьащ.

унафэ къищтащ.

«Роспотребнадзор»-м КъБР-м щы зм и унафэщ Пагуэ Жырас- лэжьак Іуэхэм фіыш э яхуищаш короналъэн республикэм и Іэтащхьэр лэжьыгъэ ІуэхукІэ хуэзащ Къэбэрдей-Балъкъэрым и санитар дохутыр нэхъыщхьэм щІыналъэм и унафэщІыр щигъэгъуэзащ 2021 гъэм шэхуакІуэхэм я хуитыныгъэхэр хъумэн, санитар-эпидемиологие щытыкіэ я лъэныкъуэкіэ я Іуэху зыІутар.

КІУЭКІУЭ Казбек а зэІущІэм и гугъу щищІыжащ и телеграм-каналым.

«Коронавирус узыфэ зэрыцІалэ лІэужьыгъуэщІэм нэхъри зэрызиубгъуам къыхэкІыу 2020 гъэм елъытауэ 2021 гъэм узыфэ зэрыц алэхэр зыпкърыт сымаджэхэм я бжыгъэр процент 34-кІэ хэхъуащ. Абы щыгъуэми узыфэ зыбжанэмкіэ сымаджэхэр нэхъ мащ1э хъуащ, псалъэм папщІэ, тхьэмбыл, стрептоккок бактерие лІзужьыгъуэм къыхэкІ узхэр. ЩІыфэкъикІ, хуэш, тэмакъым къеуалІэ, нэгъуэщІ узыфэ зэрыціалэ шынагъуэхэр яізу зыри къахутакъым», - щыжеlэ телеграм-каналым ит тхыгъэм.

Республикэм и Іэтащхьэм «Роспотреб-

Иужьрей илъэс зыбжанэм дэ ди нэгу

щіэкіащ Донбасс щіынальэм и ціыхухэр

неонацистхэм зыхагъэта гузэвэгъуэхэр.

Украинэм и къуэкІыпІэ щІыналъэхэм щып-

сэу цІыхубэм трагъэлъа хьэзабхэр. Илъэ-

сий хъуауэ цІыхухэр ІэнатІэ бзаджэ

ирагъэуваліэ: е уй псэупіэр къэбгъанэу

нэгъуэщІыпІэ уІэпхъуэн, е псэ гузэвэгъуэр

птелъу уи щІыпІэм уисыныр. Я анэдэлъ-

хубзэмрэ хабзэхэмрэ зыщагъэгъупщэну

ахэр ирахул эрт, зэпымычуи я пщ эр ягъэ-

Украинэм и Зэхүэс Нэхъыщхьэм къищта

унафэхэм япкъ иткіэ, къэралым щыпсэу-

хэм я нэхъыбэр урысыбзэ зыІурылъ жыла-

гъуэу щыт пэтми, ар абы и щІыдэлъху

лъэпкъхэм ящыщкъым, урысыбзэкІэ щра-

гъаджэ еджапіэхэр зэрыщіыналъэу щы-

Украинэм и Хабзэ Нэхъыщхьэм - Консти-

туцэм - къигъэув мардэхэр къызэпауд-

кіэрэ, къэрал унафэщіхэм іэмалу щыіэр

ирахьэлІэ НАТО-кІэ зэджэ зэгухьэныгъэм

зэрыхыхьэным. Иджыри къыздэсым къэ-

мыхъуауэ, Украинэр ІэщэкІэ яузэд, Хэку

зауэшхуэм щІэпхъаджагъэ шызезыхьа

бандерэ гупхэмрэ нэгъуэщ фашист зэ-

щІэхъееныгъэхэмрэ я щІэблэр кІуэ пэтми

Ауэ шытыкІэр шынагъуэ зыщІар Украи-

нэм и унафэщІхэм къэралыр ядернэ

Іэщэкіэ узэдын хуейщ, абы щхьэкіэ Іэмал-

хэр къызэгъэпэщыпхъэщ жаlэу щиувы-

кІаращ. Арыххэуи, Урысейм и шына-

гъуэншагъэм къебгъэрыкІуэ щхьэусы-

гъуэхэр щыІэ хъуащ. Украинэм ІэщэкІэ

зэщІзузэда и дзэхэм я бжыгъэм къэрал

гъунапкъэм щыхигъахъуэрт, абдеж щІэуэ

пщІэ зыхуэтщІхэ!

лъахъшэрт.

зэхуашІ.

къудамэу надзор»-м и къудамэу КъБР-м щыІэм и вирус узыфэ зэрыціалэ лі эужьыг туэщіэм и пандемие хабзэхэр щагъэува лъэхъэнэм Іэзагъышхуэ къагъэлъагъуэу икІи псэемыблэжу я ІэнатІэр зэрырахьэкІам пап-

> «Егъэлеяуэ лэжьыгъэшхуэ къытпэщылъами, щІыналъэм и цІыхухэм я псэукІэр егъэфІэкІуэнымкІэ Іуэхугъуэ нэхъыщхьэхэр ди нэlэм щlэту екlуэкlащ», - къыхигъэщащ щІыналъэм и унафэщІым.

> ЗэlущІэм щытепсэлъыхьащ бжьамийхэм къиж псыхэм, сату щІыпІэхэм, жылагъуэ шхапіэхэм щыіэ ерыскъыхэм я фіагъыр зыхуэдэм. 2020 - 2021 гъэ еджэгъуэм «Роспотребнадзор»-м и къудамэу КъБР-м щыІэм егъэджэныгъэ ІуэхущІапіэхэм планым щымыщ кІэлъыплъыныгъэу 266-рэ, ерыскъыкІэ къызэзыгъэпэщхэм яхуэгъэзауэ къэпщытэныгъэ 19 ирагъэкІуэкІащ. Прокуратурэм и лэжьакІуэхэр я гъусэу апхуэдэ Іуэхуу 63-м хэплъащ.

> «Сабийхэр шхынкІэ къызэрызэрагъэпэщым и фіагъыр къэпщытэныр дгъэткіиинущ», - къыхигъэщащ Кіуэкіуэ Казбек. ТХЬЭХУЩЫНЭ Ланэ

щыІэныгъэм, щыпсэу цІыхубэм я гъащІэм

шынагъэ иІэ хъуащ. Зэхэуэр щІэхуабжьэу,

лажьэ зимыІэ цІыхухэр хэкІуадэу хуе-

Урысейм къилъыта, ныбжьэгъугъэм, зэ-

гурыІуэныгъэмрэ зэдэІэпыкъуныгъэмрэ

теухуа зэгурыіуэныгъэр зрищіыліа До-

нецк, Луганск республикэхэм я Іэтащ-

хьэхэм зэрызыкъыхуагъэзахэр къилъы-

тэри, УФ-м и Президент Путин В. В. Украи-

нэм и щІыналъэхэм ІэщэкІэ зэщІэузэда

дзэхэр хэту операцэ хэха щригъэкlуэкlыну

Урысейр Украинэм и цІыхубэм езауэр

къым. Урысейм абдеж щригъэкІуэкІыр

ІэщэкІэ зэщІэузэда дзэхэр зыхэт операцэ

хэхащ, украин къулыкъущІэхэм ди къэра-

лым къебгъэрыкІуэну Іэмал яримыту,

зы упщіэ къоувэ: сыт къэралым хуэтщіэ-

фынур? Тхыдэм къыхэнэну мы къэхъу-

къащіэ хьэлъэ дыдэр зэхэтщіыкіыу, Пре-

зидентым дыкъуэувэнырщ. Хэкум и щхьэ-

щыжакіуэ дзэм, зи къалэныр зыгъэзащіэ

Къэбэрдей-Балъкъэрым и жылагъуэм,

Урысейм и нобэмрэ и къэкlуэнумрэ къы-

зыфІэІуэху дэтхэнэ зыми зыфхудогъазэ

Путин Владимир, Дзэм дакъуэвгъэувэну,

хьэжэпхъажэ цІыхубэм къахэзылъхьэ

хъыбархэм зыкъевмыгъэгъэпцІэну, Хэ-

кум - Урысейм - и бын пэжу фыкъэнэну

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм

и Жылагъуэ палатэм и аппаратым

и Жылагъуэ палатэм хэтхэр,

шылажьэхэр.

зауэлІхэм дакъуэувэнырщ.

фыкъыхудоджэ.

Нобэ дэ тщыщ дэтхэнэ зыми ди пащхьэ

Донбассым и цІыхубэм къащхьэщыжу.

Уэздыгъэ кІапсэхэр зэрахъуэкІ

«Урысей кlапсэхэр» къулыкъущапіэм Кавказ Ишхъэрэ щІыналъэм щиІэ къудамэм - «Къэббалъкъуэздыгъэ» Іуэхущіапіэм и Іэщіагъэліхэм иджыблагъэ Зеикъуэ (ХьэтІохъущыкъуей Ипщэ) къуажэм ириктуэ уэзды гъэ кlaпсэхэр зэрагъэпэщыжащ. Километр 64-рэ зи кІыхьагъ, кВ 0.4-рэ зи лъэщагъ уэздыгъэ кІапсэхэр щІэкіз зэрахъуэкіащ, уэздыгъэ пкъохэм лейуэ ешэкіа кіапсэ тіорысэхэр къыфіахыжащ, токыр зэкіуэліэж къуардэхэр (электрическая коробка) зэрахъуэк ащ.

ІЭЩІАГЪЭЛІХЭМ ирагъэкіуэкіа лэжьыгъэм и фіыгъэкіэ къуажэм дэс ціыху мин 12-р зэпыу зимыіэ уэздыгъэкіэ кънзарагъапашаш

Зеикъуэ къуажэр Къэбэрдей-Балъкъэрым и щІыпІэ нэхъ дахэ дыдэм - Бахъсэн аузым - дэсщ. Къуажэр нэхъ кlыхь дыдэхэм ящыщу къалъытэ, километр 15-м нэблагъэ мэхъу. Нобэ жылэм курыт щ эныгъэ щрагъэгъуэт Іуэхущ апіиплі, интернат, сабий гъэсапіиплі, макъамэм щыхуагъа-

Уэздыгъэр зэблэмыун, щІыпІэ-щІыпІэкІэрэ Іуиуду мыкіуэсэн, уэздыгъэ кіапсэхэр зэкіуэліэж къуардэхэр къэмыуэн папщіэ, илъэс 50 ипэкіэ къуажэм и кіыхьагъкіэ щаукъуэдияуэ щыта уэздыгъэ кlaпсэхэр зэхъуэкlын хуейт. Абы шхьэкіэ пкъохэм кіапсэхэр шіэзыіыгъэ шіэсэн бжакъуэ 954-рэ трагъэуващ, кlaпсэхэр зэщlикъуэу токыр зэбгрызымыгъэкІ, километр 64-рэ зи кІыхьагъ тебзэхэр (СИП) трашащ. Абы къищынэмыщІауэ, къуардэхэм къыхэкІрэ унагъуэхэм екіуаліэ кіапсэ зэпыщіапіэхэри зэрахъуэкіащ. Апхуэдэ зэпышіапіэхэм Іэмал къует шышіэныгъэ гуэрхэр щигъуэткіэ, ар псынщізу къэбгъуэту зэбгъэпэщыжыну,

жэм щагъэуващ унагъуэхэм уэздыгъэу ягъэсыр зыхуэдизыр къэзылъытэ Іэмэпсымэ мини 2,4-рэ хуэдиз. Коммунальнэ Іуэхутхьэбзэхэр зэрат хабзэхэм халъхьа зэхъуэкІыныгъэхэм япкъ иткіэ, ахэр унапіэм хэмыхьэу, уэра-

мымкіэ къакіуэу трагъэувэ. «Урысей кlaпсэхэр» къулыкъущlaпlэм Кавказ Ищхъэрэ щІыналъэм щиІэ къудамэм къыхилъхьа проектым сом мелуани 130-рэ къыхуаутІыпщащ.

ЩХЬЭЩЭХУЖ Инал.

сэ еджапІэ, къуажэ музей, сымаджэщ, амбулаторэ дэтщ.

фэбжьу къыхэкІынкІэ хъунур бгъэмэщІэну.

Уэздыгъэ кlaпсэхэм зэгъэпэщыжыным къыдэкlуэу, къуа-

Дунейм щыхъыбархэр

щхьэрыутІыпщ мэхъу.

Нехаммеррэ Лукашенкэрэ яІуощІэ

Дунейм мы зэманым къыщекІуэкІхэм ятеухуа хъыбарыщІэхэм хыплъмэ, нэрылъагъущ абыхэм я нэхъыбэр Украинэм зэрехьэлІар.

ИУЖЬРЕЙ махуитІыр къапщтэмэ, гу нэхъ зылъатэхэм ящыщщ Австрием и канцлер Нехаммер Карл иджыблагъэ Москва къызэрыкІуар. ЯпэщІыкІэ ар Украинэм щахуэзащ абы и президентым, премьер-министрымрэ Киев и унафэ-КъыкІэлъыкІуэ щІымрэ. махуэм канцлерыр Путин Владимир Іущіащ. Ахэр, тэрмэши ящіымыгъуу, сыхьэтрэ ныкъуэм нэблагъэкІэ я Іуэху еплъыкІэхэмкІэ зэхъуэжащ. ИужькІэ къызэрыхагъэщамкІэ, зэпсэ-

лъэныгъэр ткІийуэ щытащ. Ар икІи гурыІуэгъуэщ: зи гугъу яшахэр Туэху джэгукъыдэхъуа зауэрщ, ар къэхэрщ.

Мэлыжьыхьым и 12-м Путиныр хуэзащ Белоруссием президент Лукашенкэ къыщалъхуащ абы. Александр. А зэlущlэми къыщытеувы ащ УФ-мрэ Украинэмрэ яку дэлъ зэпэщІэтыныгъэм.

ЦІыхуу къахэхъуахэмрэ яхэщІахэмрэ

иужьрей илъэсищ зэкіэлъыкіуэм ціыху мелуанрэ мин 223-м щіигъу хэщіауэ къет СтатистикэмкІэ къэрал Іуэхущіапіэм. Апхуэдэу щытми, зи цІыху бжыгъэм хэпщіыкіыу хэхъуа щіыналъэхэри иІэщ къэралым.

щІыпІэм къыщалъхуа цІыху 70,3-рэ, Кемеровэ областыр

бжыгъэмкІэ бжьыпэр иубыдащ Севастополь къалэм. Абы щыпсэухэм я бжыгъэр къым - къэралитіым яку процент 17,8-кіэ нэхъыбэ хъуащ. Адэкіэ кіэлъокіуэ гъэувыІэнымкІэ хэкІыпІэ- Ингуш Республикэр - проценти 5,4-кІэ хэхъуащ. Ещанэр Ленинград областырщ проценти 3,4-кІэ нэхъыбэ

ШІыналъэхэм Іэпхъуахэм я бжыгъэмкІэ, дауи, Москва областырщ псом япэ итыр цІыху мини 169,2-рэ шхьэусыгъуэ зэмылІэужьыгъуэхэр яІэу абы кІуащ. Мыбдежми япэ итхэм яхэтщ Севастополь къалэр - eтlyaнэ увыпІэр иубыдащ - мин 78,8рэ Іэпхъуащ. Дагъыстэныр УФ-м исхэм я бжыгъэм мин 67,7-м, Ленинград областыр мин 63,7-м, Шэшэ-

ящІащ. Дунейм ехыжахэм я бжыгъэри щызэпалъытащ къэрал ІуэхущІапІэм. АбыкІэ Іўэху мыщіагъуэхэм ящыщщ Саратов областыр цІыху мин 78,9-рэ, Новгород А ЗЭМАНЫМ къриубыдэу Йшхъэрэ областыр - мин

ныр мин 59,4-м псэупІэ

мин 69,9-рэ, Омскэ областыр - мин 64,6-рэ, Алтай крайр-мин 64,6-рэ яхэщ ащ. Мэлыжьыхьым и 14 махуэку

♦1950 гъэм къалъхуащ КъБР-м щіыхь зиіэ и доху-

тыр Безрокъуэ Олег. ♦1951 гъэм къалъхуаш биологие шІэныгъэхэм я доктор, КъБКъМУ-м и профессор Тау Ибрэхьим.

Дунейм и щытыкІэнур «pogoda.yandex.ru» сайтым зэритымкіэ, Налшык пшэр техьэ-текІыу щыщытынущ. Хуабэр махуэм градус 12 - 13, жэщым градуси 5 - 6 щыхъунущ.

Мэлыжьыхьым и 15. мэрем

♦Щэнхабзэм и дунейпсо махуэщ

♦Экологием теухуа щІэныгъэхэм я дунейпсо махуэщ ♦Урысейм ІэщэкІэ ЗэщІзузэда и Къарухэм я радиоэлектронн дзэхэм Іэщіагъэліым и махуэщ **♦ 1395 гъэм** Тамерланрэ Тохъутэмыщрэ я дзэхэр Тэрч и деж щызэзэуащ.

♦1934 гъэм къалъхуащ биологие шіэныгъэхэм я доктор. профессор, КъБР-м шІэныгъэхэмкіэ щіыхь зиіэ и лэжьакіуэ, ЩІДАА-м и академик Слъон Лудин.

Дунейм и щытыкІэнур «pogoda.yandex.ru» сайтым зэритымкіэ, Налшык пшэр техьэ-текІыу щыщытынущ. Хуабэр махуэм градуси 12 -13, жэщым градуси 6 - 7 щыхъунущ.

> Зыгъэхьэзырар ЖЬЭКІЭМЫХЪУ Маринэщ.

Лъэпкъ Іущыгъэ:

Узэпэгэкіыр къопэгэкіыж.

И лэжьэкІэр гъуазэт

хьэлъэу къытехуами, гуа-уэм къигъэшакъым, и бгыр шхъуэ, КІыщ Чэзим, Пашты ирихьэлізу, 1960 гъэм гъат-щіикъузэри, я къуэ закъуэр Салимэ сымэ, нэгъуэщіхэ-хэпэм и 7-м СССР-м и Совет зэрипіыжыным, езыри жы- ми я ціэр дэнэ щіыпіи Нэхъыщхьэм и Президиулэм къакІэрымыхуу и Іуэху щызэІэпахырт. Абы щыгъуэ мым и УказкІэ Социалист Іыхьэ зэрищІэным и акъы- дэтхэнэми илъэсыр иухащ Лэжьыгъэм и Ліыхъужь цІэ зыхуигъэувыжа къалэным щІригъэгъуауэ.

И ІэнатІэм здыпэрытым, Республикэм и жэмыш- Пашты Салимэ 1958 гъэм хэм я зэхьэзэхуэм зиубгъу жэрдэм къыхелъхьэ, Сталинград областым и Іэщыар зэщІэплъат Къэбэр- хъуэхэм я щапхъэм тету, дейр Урысейм зэрыхыхьэ- яІыгъ жэм къэс махуэм шэ пут къыщІашыну. Апхуэдэм зезыпщытыфынур зи къарум щыгугъыж, дащтат гъэшу къалэжьым Іэщіагъэм хуэіэижь, Іуэхум фІыуэ хэзыщІыкІ гумызаным теухуа къыхуеджэ- гъэхэрат. АтІэми, Пащты ныгъэр. Абыхэм я зэпеуэм Салимэ игурэ и щхьэрэ зэтелът, нэгъуэщІхэр зылъэреспубликэм и унафэщІ- щІигъэхьэртэкъым. А илъэс хэри мэкъумэш ІэнатІэм и дыдэм дэтхэнэ жэмми Іэщіагъэліхэри. Жэмыш хүэзэү килограмм 6035-рэ, пашэхэу Къаскъул Мус- къыкіэлъыкіуэ гъэм килолъимэт, Жамборэ Уэс, Ало грамм 6329-рэ къишащ.

КъызэрыгуэкІ къуажэдэс ціыхубзым дежкіэ ар ехъулІэныгъэшхуэт. Салимэ и жэрдэмыщІэхэр республикэм и Іэщыхъуэхэм гъуазэ яхуэхъуати, я гуапэу къыдащтащ. ИкІи, куэд дэмыкІыу, жэмыш 40-м нэблагъэм зы илъэсым хуэзэу зы жэмым къыщІашыр килограмм 3500 -4000-м нагъэсащ. Гугу Розэ, Гуппоевэ Маймулэт, Къэжэр Мелыхъан, Къущхьэ Абужан, нэгъуэщІ куэдхэми я цІэр Пащтым ейм щІыгъуу зэІущІэш-хуэхэм къыщраІуэрт, я сурэтхэм ЩІыхь пхъэбгъухэр ягъэдахэрт.

Салимэ и зэф эк ымрэ и гуащІэшхуэмрэ гулъытэн-шэ хъуакъым - ЦІыхубзхэм я дунейпсо зэщІэхъеенылъапіэр къыфіащащ. Къэ ралым и нагъыщэ нэхъыщхьэхэр - Ленин орденымрэ «Гъубжэрэ Уадэрэ» дыщэ медалымрэ Бахъсэн щІыналъэм хыхьэ Куба къуажэм Сталиным и цІэр зезыхьэ и колхозым и жэмыш пашэм Кремлым къыщратыжащ. Апхуэдэу «ГуащІэдэкІым и Бэракъ Плъыжь» орденыр, медалхэр, щіыхь тхылъхэр къыхуагъэфэшаш, мызэ-мтІзу депутату

хахащ. Пащты Салимэ и цІэр Куба къуажэм и уэрамхэм ящыщ зым зэрехьэ.

> **АНЗОРЫКЪУЭ** Аслъэмырзэ.

Адыгэ фІэщыгъэцІэхэр

Гъуапэжь

ТІуапсы къалэм къедза Іэшэлъашэм щыІэ бгылъэ шытхщ, ЦІэпс (Цыпкэ, ПцІэпс) къуажэ цІыкІум ипщэ-къухьэпІэ лъэныкъуэмкіэ къыдекіуэкі лъагапіэщ.

Гъуапэжь псалъэр, гу зэрылъытэгъуафІэщи, ІыхьитІу зэхэтщ: гъуап (гъуапэ) -Іэгъуапэ мыхьэнэм хуэбгъакlуэ хъунымрэ «жьы» - «ин», «инышхуэ», «зэрыщыІэрэ зэманыфІ дэкІа» егупсысыкІэхэм тедгъахуэу. Мы щІыпіэм щыіэ бгъуэнщіагъхэм а цІэр, «гъуапэжь» зытрагъэјукјар, зэрехьэ.

къыхэгъэщып-Мыри хъэщ. КІахэ адыгэхэм бдзэжьей псалъэм пагъакІуэу «пцІэ» жыІэкІэри яІэщ. Аращи, щІыпіэціэхэм я къэунэхукІэ хъуар зэхэгъэкІыпэгъунэгъу къуажэ ціыкіум кіэм тедгъахуэущ. Аращи,

мыпхуэдэу зэреджэри къыдгурыІуэ хъунущ: Цыпкэ - Ціэпс - Пціэпс - Бдзэжьеипс жыхуиІэу.

Гъуэнытх

Хы ФІыцІэ Іуфэм егъэщіыліа Псыфіыпэ (Лазаревск) къалэ цІыкІум километр 19-кІэ (мэзылъэ Іуащхьэхэмкіэ) пыіудза Тхьэгъэпщ шапсыгъ-адыгэ къыпэгъунэгъу къуажэм шытххэм ящыщ зыщ. Лъахэджхэм я нэхъыбэр щыхьэт зэрытехъуэмкІэ, псая нэхъ гъэщІэгъуэн дыдэми лъэр ІыхьитІу: «гъуэны»-рэ «тхы»-уэ зэхэтщ.

«Гъуэны» жыlэкlэр кlахэ адыгэхэр бжьэ матэхэм Іугъуэ зэрыщІагъэу удз лІэужьыгъуэ, дэ, къэбэрдейхэм, «жыгкугъу» (омела белая) зыхужытІэрщ. «Тхы» Іыхьэр, зэрынэрылъагъуным дихьэххэм я нэхъыбэр щи, къызэрыдгуры у хъущыхьэт зэрытехъуэмкіэ, зи нур лъагапіэхэр зэпызыщіэ гугъу тщІы лъагапІэр зы- тхыцІэ (сэнтх) егупсысы-

къызэрыщІэдгъэхьэ хъунур «гъуэны» («жыгкугъу») удзым щІигъэна шытх» мыхьэнэм хуэкlуэущ.

зэрыщыту къатщтэмэ, мы

фіэщыгъэм къикіыр ди

Гъопсы-Гъуэпсы

Мы псы цІыкІум зэрихьэ цІэм и зэхэгъэувэкІэ хъуами ехьэліауэ еплъыкіэ зыбжанэ щыІэщ.

Абыхэм ящыщ зым и

телъхьэт «Адыгская (Чер-

кесская топонимия)» тхылъ гъуэзэджэр зи ІэдакъэщІэкІ Кіуэкіуэ Джэмалдини. А щІэныгъэлІым зэригъэлъэгъуауэ щытамкіэ, фіэщыгъэр «гъо» -«гъуэ» (ятІагъуэр зи тепщэ гъуэжьыгъэ), «псы» Іыхьэхэу зэхэтщ. Ауэ щыхъукІи, къызэрыдгурыІуэ хъунур

«ГЪУЭЖЬЫПС»

мыхьэ́нэ́м

хуэдгъакІуэущ. Адыгэ Республикэм щыпсэуа лъахэхутэ цІэрыІуэ Мерэтыкъуэ Къасым щыхьэт зэрытехъуамкІэ, фІэщыгъэм и япэ Іыхьэу «гъо» - «гъуэ» теплъэ зиІэр ди нэгу къызэрыщІэдгъэувэ хъунур «бгъуэнщІагъ» егупсысыкІэм хуэкІуэ «гъуэ» жыІэкІэм техуэущ.

Мыбдежым зи гугъу щытщІ «Гъуэпсы» псалъэр «ШІоикъу» («ФІеикъуэ» -«Большое Псеушхо» -«Псыущхъуэ») шапсыгъ

къуажэ телъыджэм къуэкіыпіэ лъэныкъуэмкіэ блэж псы ціыкіум зэреджэщ. ШІоикъуэпс (ФІеикъуэпс), жылэм блэжа иужькіэ, Ныожъыепс (Ныуэжьыпс)

холъэдэж. ХЬЭТЫКЪУЭ Щауапціэ. КъухьэпІэ ГъащІэм и Іущыгъэ Щыгъуэ Украинэ

Экономикэ Политикэ

Кавказ Ищхъэрэ Жылагъуэ Іуэху

Езым и щІыфэм щытехуэжым и деж

рэ санкцэхэм зэи хэк акъым: Къухьэп эм Дауи, тыншкъым апхуэдиз жагъуэгъу уищхьэусыгъуэхэр къегъуэтри, сыт щыгъуи зыгуэрхэр къыпеубыд. Пэжу, ди гъышхуэ ухуейщ. Апхуэдэ къару бгъэкъэралым и закъуэкъым США-мрэ Ев- дэлъщ дэ дызэрыгушхуэ ди къэралым. ропэмрэ зыхуэльэр. Ахэр куэдыкІей Лъэгуажьэмыщхьэу ягъэтІысыным и мэхъу. Псалъэм и хьэтыркіэ, Америкэм и піэкіэ Урысейм езы Къухьэпіэр къигъэ-**Штат Зэгуэтхэм 1962 гъэм щіыналъэ зэ**гулэзащ. Пэжщ, къухьэпіэ компаниехэр ди мылізужьыгъуэхэм псори зэхэту санк- деж щылэжьэжынукъым, ауэ абыхэм ящі цэу 52-рэ, 1963 гъэм - 68-рэ яхуигъэувауэ хьэпшыпхэмрэ хущхъуэхэмрэ зыгъэхьэ**щытащ. Аращи, мыр Іэщэ лъэщу сыт** зырыну ІуэхущІапіэхэр къэунэхуакіэщ. Зу**щыгъуи къагъэсэбэп, икіи ахэр жыжьэ** мыхъуэкіыфын щыіэкъым. Ауэ Европэм къышожьэ.

тепщІыхьмэ, Урысейм япэ санкцэхэр къы- сейрщ. Языныкъуэ къэралхэм, псалъэм и хуагъэувауэ щытащ ...1548 гъэм. Къы- хьэтыркІэ, Австрием, апхуэдэ гъэсыныпзэрык ари зы мыхьэнэншэт: пащтыхь Иван хъэу къигъэсэбэп псори езытыр дэращ. Грознэр нэмыцэхэмрэ урымхэмрэ елъэlуат Бжьамийр зэрызэхуащіу, къзувыі энущ мы эпицэпъапицэхэү 120 -рэ хуэдиз къыхуагъэкІуэну. Мурадыр зыхуагъэзар промыш- Іыгъ Германием и промышленностыр, ар леностым и лъабжьэр ирагъэгъэтІылъынырт. Ауэ КъухьэпІэр зыхуэмеиххэр икІи нущ. Ар къэхъункІэ зэрыхъунум и шыназыщышынэр Урысейм зиужьынырт. Арати, къыхуадакъым.

Зэпымыууэ къефыгъуэ-къеижу къэгъvэгурыкІуащ. Граждан зауэр яухыу къызэрагъэпэща СССР-р зы махуи ягъэтыншакъым. ИпэжыпІэкІэ ар яхэхуат зэрыбэлэрыгъыу къепхъуэну хьэзыр хьэlуцыдзхэм. Абыхэм Совет Союзым и Іуэху дамыгъэкІын папщІэ, уеблэмэ языныкъуэхэм къилъыхъуэжын хуей хъурт хэкІыпІэ. Мис куэд дыдэм щыщу зы щапхъэ закъуэ: блэкІа лІэщІыгъуэм и 60 гъэхэм ди къэралым и унафэщ Хрущёв ФРГ-м и канцлер Аденауэр елъэlуат газрэ щІыдагъэрэ зэрагъэІэпхъуэну бжьамиишхуэхэр кърищэну - ди деж ахэр зэрыхъурейуэ щахуэгъэжыртэкъыми щызэгуагъэвэн хуей хъурт. Дауи, ахэр фіагъкіи быдагъкіи къыкІэрыхурт. «Фэтщэ хъунукъым», - аращ жэуапу къыпихар. Илъэсит нэхъ дэмык ыу Свердловск областым щыщ Первоуральск къалэм а зыщіэльэіуа бжьамийхэр щагъэхьэзыр завод абрагъуэ щаухуауэ щытащ. «Къыфхуэнэжащ фи гъущТыкТэхэр. Иджы фыхуеймэ, дэ фэтщэнщ!» - ехъурджэуат СССР-м и Іэтащхьэр къэзыгъэщІэ-

хъуауэ щытахэм. Зэманым зехъуэж, апхуэдэ дыдэуи захъуэж США-р зи пашэ Къухьэп эм къигъэсэбэп Іэмалхэми. Зыхуэдэ щымыІэ санкцэ ткіийхэр икіи зэкіэлъыкіуэхэр къытхуигъэувын папщіэ иджы тегъэщіапіэ ищІар, дауи, Урысейм Донбассым щыпсэу урысхэр ихъумэн мурадкіэ Украинэм щригъэкіуэкі Іуэху хэхарщ. Ауэ, Президент Путин Владимир пасэу зэрыжиlащи, абы щіимыдзами, нэгъўэщі щхьэўсыгъуэ къагъуэтынут. Мурадыр инщ: и экономикэр зэхипіытізу, Урысей Федерацэр дунейм и картэм иригъэк ынырщ. Ар зрагъэхъулІэн я гугъэу зэкъуэуващ ини-ціыкіуи: США-м къыщегъэжьауэ Лихтенштейным нэс. ИтІанэ ягухэм жьы дихужынут.

Урысей къэралыгъуэр къызэрыунэху- жыыр зэрыпэжыр мыбдеж наlуэ щохъу. Іэну. Абыхэм уапэщІэтын папщІэ лъэщасыт и пІэ иригъэувэфыну ищэху ди газымрэ щІыдагъэмрэ? Континентым къигъэ-ТХЫДЭДЖХЭМ къызэрагубзыгъыжым сэбэп газым и процент 40-р здикіыр Урызэманым зыужьыныгъэмкІэ бжьыпэр зы езыр курыт ліэщіыгъуэхэм къыхэхутэжыгъуэр къащхьэщыхьащ. Псом хуэмыдэу Путин Владимир рублкіз газыр ищэным зэрыхуэкіуэр жиlа иужь. Ищіз псори къызыхуэгъу КъухьэпІэм дежкІэ ар зыпэмыплъа удыну къыщІэкІащ. Япэрауэ, рублыр быдэ хъунуш, гъэсыныпхъэм и уасэр Европэм иубыдыфынукъым. ЕтІуанэрауэ, ар зы лъэбакъуэ къудейщ, абы къыкlэ-лъыкlуэнущ нэгъуэщlхэри. Кlэщlу жыпlэдеж езыхэми зыхрагъэлъафэрт. Езым мэ, мыгувэу рублкіэ ящэну къыщіэкіынущ ди щІыдагъэри, гуэдзри, щІыгъэпшэрхэри, США-р зыкъуэс ди уранри титанри. Къэдгъэлъэгъуэнщи, иджы долларми еврэми зэпыІуадз хъуащ. Къэбгъэлъэгъуэну ирикъунщ Китаймрэ Сауд Хьэрыпымрэ щІыдагъэр юанькІэ зэІапахыну зэрызэгурыІуар. А псоми, шэч хэмылъу, къагъэт асхъэ США-р лъэщу щызыгъэт долларыр.

Къухьэп Іэр апхуэдизу зэрызыщытхъуж и зэкъуэтыныгъэри къэлэлащ, абы и къэралхэм уасэхэр щыдэуейуэ щІидза иужь. Я тыкуэнхэм гъуэтыгъуей е нэхъ лъапІэ щыхъуащ ерыскъыхэкІхэр. Инджылызым, Франджым, Испанием, Италием, хэбгъэзыхьмэ, езы США-м бензиным и уасэр хэпщІыкІыу щыдэкІуеящ. Пэжу, европей къэралхэм я ліыщхьэхэм зэкіэ фэ зэтрагъауэ къэмыдзыхэу, Урысейр ягъэкъуаншэ газымкіэ зэрызэгурыіуахэр имыгъэзэщіэжу, ауэ, дауи, жаlэркъым езыхэм зэгу-рыlуэныгъэ псори хэутэн зэращlар. Зэгуэр Америкэм и Штат Зэгуэтхэм я президенту щыта Линкольн Авраам и ныкъуэкъуэгъухэм ящыщ зым хужиІэгъар уигу къагъэкІыж: «Абы и лыр узыркъым щІопщкІэ нэгъуэщІым и щІыфэр щызэпрахулыкІхэм и деж, ауэ ар езым къызэрылъэ всу гъуахъуэу щІедзэ». Апхуэдэ щытыкІэм хуокІуэ Европэр. Абы къыдэІэпыкъуфыркъым газ ткіуаткіуэкіэ щіэзыгъэнэну къэзыгъэгугъа США-ри. Гъэсыныпхъэми къыщынэркъым: Европэр псэуфынукъым Урысейм и гуэдзыр имыГэу. ЩГыдагъэри зыгуэрщ, ауэ щакхъуэ уимы зу упсэуфынукъым. Ара-Арщхьэкіэ, «Хьэр мэбанэ, абы щхьэкіэ ши, фіэфі-фіэмыфіми, Къухьэпіэм Урыкъэмыувыlэу чэруанри макlуэ» псалъэ- сейр lэщlыб ищl хъунукъым.

Блэкlам уриплъэжмэ...

ухуашэ». Абы ещхь гуэр лыхъужьхэу къыщыщидзыкъыщыщІадзэри **Іуэху хэха щрегъэкіуэкі**, щызэрахьэкіырт. Пэжщ, а иджыблагъэ езым къи- псори зэкіэ гузэвэгъуэ хуэным, я щіыналъэхэр зэ- щіыіу ящіакъым СССР-р фіэгъзувэжыным, нациз- лъэлъэжа нэужь абы и ядермэм и хумэбжьымэхэр щы- нэ Іэщэм щыщ Іыхьэ зыІэригъэкІуэдыным, къару зэ- гъэхьэну Киев хуабжьу гухьэныгъэ сыт хуэди зэрыхущ Гэкъуар. Ар зымыдэ

зехъуэжри, дэ, дауи, щхьэ- зыукІэ а Іэщэ шынагъуэр течу дытепсэлъыхынфыну- зиГэхэм я бжыгъэм хэхъуэну. къым а зэпэщІэувэныгъэм и хьэрискхъуэрисхэм, къыхэд- лъатэртэкъым е лъамытэу ятххэмрэкІэ псори дызыщы- матхэм. гъуазэр: Урысейм зригъэнэм зыхуигъэувыжа къалэн- лым и президенту хаха иужь хэр къанэ щымыlэу: Украи- япэм а къулыкъур зыlыгъаавиацэ, тенджыз къарухэр, сеймкіэ къаплъэрт, къухьэ-ІэщІэлъахэм я нэхъыбэ дыдэр хуит къащіыжащ. Псом щіэт: Къухьэпіэм и жыіэм нэхърэ нэхъыщхьэращи, щІэувэну президент къыціыху мамырхэр, ди зауэлі- хуагъуэтынырт. Икіи мис апхэр хэмыкІуэдэным хуабжьу хуэдэ Іэмал къыкъуэкІащ: областхэри ядигъэкІуэну.

Ауэ зэуэ дигу къокІ мы къащыгуфіыкіыу щхьэ ээ- хуежьащ майданым (тырку- нэ ліэщіыгъуэм и пэкіэ Укзауэрэ славян лъэпкъитІыр, бзэщ, «утыку» жиІэу аращ). хэбгъэзыхьмэ, лъыкІэ зы Абыхэм я бжыгъэм хэхъуэ лъэпкъыр, сыт яхузэрымы- зэпытт. Псом хуэмыдэу куэд гъэгуэшар? А упщ Іэхэм ират къик Іырт нацистхэм я гуп-

публикэхэр «кхъухь» зырыз щи махуи зэхэтт хьэфэхэр щыщ щІыналъэ къызэрыитІысхьа иужь, абы и щІыпІэ- ягъэсу, абыхэм ерыскъы гуэкІыу щытам СССР-р къыщыпізу щытахэм къыщы- къыхуахьырт ціыхубз гу- щызэрагъэпэшым хагъэхуэдэ Украинэр хэхуакъым. США-м и посольствэм и Вождыр зэрегупсысамкІэ, Абы занщізу къищтащ лэжьакіуэхэми. Зэрызехьэм «пролетариатым и мэ» щакъэралым ис ціыху псори «кърихьэліащ» куржы фо- гъзун папщіз: а къалитіым лъытауэ хуитыныгъэкІэ зэ- дэкІа нэужь абыхэм зау- мышленностым, псом хуэхуэзыгъадэ, ядернэ Іэщэм мысыжынущ универмагым, мыдэу жыр гъэжыным. ДрикъызэрыпыкІым щыхьэт те- гъунэгъуу щыт нэгъуэщІ гушхуэу ар дэ къридгъэхъуэ, къару зэгухьэныгъэ унэхэм я шхьэмкіэ къеу- лъэгъуэфынуш мы зы щапсыт хуэди хыхьэныр зымы- хыурэ цІыхухэм зэрахэуам- хъэ закъуэмкіэ: 1829 гъэм дэ конституцэ хъарзынэ. кlэ). Иужькlэ къыщІрагъэ- адыгэлІ хахуэ Хьэшыр Чы-Езы Украинэр лъэшт про- дзащ апхуэдэ хьэкlэкхъуэмышленностымкіэ, щіым кіагъэр Янукович и унафэ- хьэмахуэ и щыгум зэрыкъыщах и къулеигъэхэмкіэ, кіэ ялэжьауэ. я хьэсэхэм я бэвыгъэмкіэ. Ар Совет Союзым и нэхъ зызыужьа щІыналъэу щытат, уеблэмэ и зэфlэкlкlэ ерухэм, фашист хуэмэбжьы-Франджым хуагъадэрт. мэхэм, Урысейми урысхэми Слюжь, псэу тхъэжу.

рыщІэрыуэжырт кІэ нахуэу мыбы щагъэ- сэлъэну, школхэм анэдэлъ-

гъэ хьэлъэхэр игъуэтащ.

Пасэ зэманым жаlэу щы- гъуэщ лъэпкъхэм щыщхэр, вэгъуэр тащ: «Гъуэгу псоми Рим псом япэу урысхэр. Лъэпкъ Кърымым и цІыхухэм рекъэхъуащ иджы: псалъэ- жырт Мазепэ, Петлюрэ, Ско- Урысейм гухьэжыным теумакъхэм я нэхъыбэ дыдэр ропадский, Бандерэ, Шу- хуауэ икіи абы кърикіуахэм щау- хевич сымэ, нэгъуэщ епхыжри Украинэращ. Мазэм цыжакіуэхэри. Тхыдэр, Хэку ди къэралым щыщ хъужащ. щІигъуауэ абы Урысейм зауэшхуэм и екіуэкіыкіар Донецк, Луганск областхэм лъыта Донецк, Луганск дэтэкъым: Украинэр къын- хуэу щыт цІыхубэ респубреспубликэхэм тІэ-къынтІэщ, ауэ угурыІуэ- ликэхэр къыщызэрагъэпэшынагъуэр ящхьэщыхы- фынущ. Хэбгъэзыхьмэ, хэlу- щащ. Сыт хуэдизрэ къарукlэ хэмыхьэу мамыру псэуныр Урысейм мыбдеж къыщыдэ- ти, абыхэм бийр ялъэ эсакъызэгъэпэщыным хузу- Іэпыкъуащ США -м и прези- къым. Ауэ зи гугъу тщІы щІыденту щыта Буш Джорджнэхъыжьыр: ар, дауи, хуей- хъуауэ мафіэм хэтщ - бое-ЩЫТЫКІЭМ махуэ къэс тэкъым цІыху куэд зэте-

Зэфіэувэ щытыкіэм гу

Псори къыщынэр зы ма-Януковичрэ абы и правительствэм хэтхэмрэ Іулъхьэупщіэхэр: сыт къызыхэкіар хэр къыіахыу, мылъкухэр дзэжакіэт. Псори «ящыкъаугъэр? Дуней псор къа- зэхадыгъуэу ягъэкъуэншащ. гъупщэжащ». Ауэ пэжыр кіэлъыплъу, куэдыр щэхуу Ціыху минхэр щызэхуэсу дэнэ здэпхьынур? Етіощіажэуапхэр зэтехуэркъым, пэ- сысэхэм итхьэкъуахэм я абжыр куэд щіауэ къэнэіуа гъуэу ува Къухьэпіэ Украинэм. ЩытыкІэр кІуэ пэтми Ильич Лениным и респуб-СССР-р къутэжу хэта рес- зэщІэплъэрт. ЦІыхухэри жэ- ликэкІэ». Урысей империем зэжьэхэуэныгъэхэм щіэгъулыхэм, къапщтэмэ, хьащ Донецкрэ Луганскрэ. зыщыщ лъэпкъым емы- чауэхэри (илъэс зыбжанэ хуабжьу зыщиужьат про

Арати, хабзэкІэ хаха президентыр традзащ, властыр кіз зытегъзуа плитэ дахэр а яІэрыхьащ нацианалист къатеплъэ мыхъухэм. Къа-Ауэ, ди жагъуэ зэрыхъун- пэщІзувахэм я мызакъузу, щи, апхуэдэ сурэт гъэщіэ- ціыху лажьэншэхэри зэтрэщіам щіыбагъи иіэт и раукіащ. Иджыри къэс гупэм сыткІи къыщхьэщы- гъущыжакъым, псалъэм и кІыу. Къэралым къыщызэ- хьэтыркіэ, Одессэ и Профзэгуэр союзхэм я унэм щагъэжа гугъуехьышхуэ пылъу щрау- лъыр. Абыхэм щІыналъэдыхауэ щыта национализ- хэм щыпсэухэм хуагъэуващ мэр. ЯпэщІыкІэ щэхуу, иужь- украиныбзэкІэ фіэкІа мып-

ферендум ирагъэкіуэкіащ япкъ иткіэ хытіыгу ныкъуэр Іэщэкіэ зэщізузэда ополченэхэр щызэхашэри, щхьэеныкъуэкъуами хьэщхьэры-Іуэхэр щыфІагъэкІакъым къыщагъэувыІа щІыпІэм. Кърымым и Іуэху къикІащ: Урысейм и дамэм щІэуваналъитІыр иджы илъэсий викхэм жэщ-махуэ ямыlэу топышэхэр трагъэлъалъэ, цІыху куэд хэкІуадэу.

КъэралиплІыр - Германиер, Франджыр, Урысейр, гъэщын къудейщ телеви- фэ зытрагъауэрт Украи- езы Украинэр - хэту Минск зорым къитххэмрэ газетым нэм щылажьэ ди дипло- щызэращіыліа зэгурыіуэныгъэхэми къикіа щыіэ-Ар къыщиудащ 2014 гъэм. къым - къызэрыщіэкіамкіэ, хъуліащ абы и япэ лъэхъэ- Янукович Виктор къэра- Киев ахэр игъэзэщіэн муради иІэхакъым. Ар ІэщэкІэ къэзыкудэ США-мрэ нэм и пэжыпіэкіэ иіэжкъым хэм яхуэмыдэу, ар Уры- НАТО-мрэ къакъуэгушхукІырти, кІуэ пэтми Іэубыи танкхэм, топ зэмылізу- піэмкіз мыхъуу. Ауз Вашинг- дыпіэншэ хъурт. Хэбгъэжьыгъуэхэм, лъэсырыкіуэ- тонрэ абы и блыгущіэтхэм- зыхьмэ, республикитіым я дзэхэм хэщІыныгъэ хьэлъэ рэ Украинэм нэ къращакІэт, гъунапкъэхэм къару лъэщ ягъуэтащ, республикитІым я Урысейм къыпэщІэбгъэувэ къришэлІащ уащхъуэдэщІыналъэхэм ящыщу Киев хъуну къарууэ къалъытэри. мыщхъуэу къатеуэу ахэри Кърымри «хуит» къищІыжыну. Нэхъ жыжьи Іэбэрт: Кубанри зыхигъэхьэжыну, уеблэмэ Ростов, Белгород

Абы щыгъуэми блэкІар къуэгъэнапІэ жыжьэ къуараинэ къэрал зэрыт картэ дунейм щыІэхакъым. УФ-м и Президент Путин Владимир шэрыуэу зэрыжиlащи, абы укъыхэмыщтыкІыу уеджэ хъунущ «Владимир лар дунейм щыяпэу ІуащдэкІам щыхьэт техъуэ тхыгъэр жыр хьэрф пащэхэмилъэс дыдэм щагъэжар Лу-

ганскщ. Абы ещхь щхьэусыгъуэ-Украинэм щыщ хъуащ нэхъапэм ар зи пшыхьэпІэ къыхэмыхуа нэгъуэщІ урыс щІыналъэхэри. Псалъэм и хьэтыркіэ, гуры-Іуэгъуэкъым Одессэ абы зэрыхэхуа щІыкІэр.

Нэхъ телъыджэжщ Кърым хытІыгу ныкъуэм къыщыщІари. Ар Хрущёв Никитэ Киев тыгъэ хуищ ащ ... Украинэр Урысейм къызэрыхыхьэрэ илъэс 300 зэрырикъум и саулыкъукІэ. Псори тыншу екіуэкіащ: апхуэдэ лъэбакъуэшхуэ щачкіз референдумхэр ирагъэ-кlуэкl хабзэш, ауэ мыбдежым дакъикъэ 15-м къитіасэу іуэхур щызэфіагъэ-ЗэрыгурыІуэгъуэщи, кІащ. ар яфІэфІ-яфІэмыфІкІэ зыри зыми еупщІыхакъым.

Мис апхуэдэу зэрагъэпціауэ щытащ иджы урысымэ къащыщІихьэ мыхъу къэралыр. Ауэ, итІани, тыншу, ефіакіуэу икіи хэкі псэуфынут щымыІэу лъэпкъхэм я зэхуэдэ хуитыгъэхэм, езым и конституцэм къыщыгъэлъэгъуахэм

Сыт зыхуейр цІыхубзхэр?

Сыт и ныбжьми, сыт хуэдэ лъэпкъ къыхэк ами, сыт хуэдэ унагъуэ щалъхуами, ціыхубзыр ціыхубзщ... Ар зыхуейри, зыщіэхъуэпсри, и гум илъри нобэр къыздэсым зы ціыхухъуми нэсу къыгурыіуакъым. Цыхубз псори зэзыпхыжыр, зэщхь зыщіыр зыщ псори насып хуейщ. А насыпым къызэщінубыдэр къыпхуэјуэтэнукъым, апхуэдизкіэ куэд мэхъури: щхьэж езым и еплъыкіэ иіэжщ, зым и хъуэпсапіэр адрейм ейм хуэдэкъым. Аращи, цІыхубзыр псоми зэуэ икіи асыхьэту хуэныкъуэу къалъытэ. Ціыхухъухэм «насып» псалъэм и мыхъэнэр къащыгурымы уэ, щызэхамыщіыкі щыіэщ, ауэ дэ, ціыхубзхэр, дыкъызыхуигъэщ ари, дыщ эпсэури, ди гъащ эм и мыхьэнэуэ къэтлъытэри, фІы дыдэу тщІэжу къытщохъу, псалъэкІэ къытхуэмыІуатэми...

ЕУЭРИ, зы уэркъыжь гуэрым къуищ иІэт, жи. Щыри фызкъэмышэт. Уэркъыр жьы дыдэ хъуат и тетыгъуэр къызыхуигъэнэнур къыхуэмыщІзурэ, хэмыдэфурэ. «ЦІыхубзхэр зыхуеймрэ зыщІэхъуэпсымрэ къэзыхутэм си мылъкумрэ тетыгъуэмрэ зэрыщыту къыхуэзгъэнэнущ», - зэгуэр жиlащ адэм. Шlалэхэр ежьащ, жи, цыхубзыр зыхуейм и жэуап къагъуэтыну.

Мазэ бжыгъэкіэ къаущыхьауэ, нэхъыщіэр мэзым щіэту уд фызыжь ирихьэліащ. Щіалэр игъэхьэщіащ, игъэшхащ, иужьым къеупщІащ:

- Сыт уэркъ щауэм уи закъуэ мэзым щыпщіэр? - жи-

Щалэр къыщежьар хуијуэтащ удым. - Уэ пщіэрэ, ди анэ, ціыхубзхэр зыхуейр? - йоупші ар

 Сощіэ! - и нэр къилыдыкіащ фызыжьым. - КхъыІэ, къызжеІэ! - лъэІуащ щІалэ къуданыр.

Бжесіэнщ, ауэ абы щхьэкіэ щхьэгъусэу сыкъэпщтэ-

́Щауэр гупсысэщ-гупсысэри, арэзы хъуащ. - ЦІыхубзхэр хуейщ сыт щыгъуи езыхэр зэрыхуейм

хуэдэу псори щытыну. ГурыІуэгъуэщ. АтІэ, сэ сежьэжынщ, мыпхуэдэ ма-

хуэм фызышэр къыпкіэлъыкіуэнущи, хьэзыру щыс, жијэри, щјалэр шэсыжащ.

Щалэм ихьа жэуапым уэркъыжьыр арэзы ищати, и пщыгъуэри и мылъкури и къуэ нэхъыщІэм къритащ, фызышэри удым кіэлъигъэкіуащ. Нысащіэр къыщашам щалэр къзуізбжьат - абы нэхърэ нэхъ дахэ дунейм темыт жыхуаlэм хуэдэу тхьэlухуд хъуати. Псоми ягъэщ агъуэрт щауэм щхьэгъусэу къыхуашам и дахагъэр. ХьэгъуэлІыгъуэр зэфІэкІри, щауэр лэгъунэм шІы-

хьэжащ. Нысащіэр уд хъужауэ къежьэу щыст.
- Иджы сэ зы упщіэ уэстынущи, къызэдаіуэ, - жиіащ удым. - Хэдэ, ухуеймэ игъащІэ псокІэ нобэ сыкъызэрыплъэгъуам хуэдэу дахэу сыщытынщ, ухуеймэ, уду сыкъэнэ́нщ.

- Уэ үзэрыф Іэф Іым хуэдэү ш Іы! - жэуап иташ ш Іалэм. ЦІыхубзхэр дызыхуейр пщыгъупщакъым, зэхэпщІыкіащ, къыбгурыіуащи, дахэу сыкъэнэнщ, - жиіащ жи

Зэыгъэхьэзырар ФЫРЭ Анфисэщ.

Жириновский Владимир Вольф и къуэр

Урысейм гъуэгуанэ хьэлъэ къикІуащ. Мызэ-мытІэу ди къэралым къытехуащ бийм и удын гуащІэхэр, ишэчащ бэлыхь куэд, къызэринэк ащ политикэм епха къэгъэшыпІэ задэхэр. Дауэ хъуми, дапшэши дэ къэдгъуэтыфащ хэкІыпІэ тэмэмхэр, дыхэпсэукіы-фащ дызэрыхуа щытыкіэ лъэпощхьэпо гугъухэм, къызэднэкІыурэ ипэкІэ дыкІуэтэфащ. Апхуэдэхэм деж дяпэ итащ гъуэгугъэлъагъуэ тхуэхъу, сыт хуэдэ Іуэху къиинми хэкІыпІэфІ-

хэр къыхуэзыгъуэтыф пашэхэр. Жириновскэр щытащ лІыгъэрэ къарурэ зыхэлъ акъылышхуэ зыбгъэдэлъ, куэдым фІыуэ хэзыщІыкІ политик Іущу. Хуэфащэ дыдэу абы и цІэр Урысейм и тхыдэм къыхэнаш политик къызэрымыкіуэу, гъуэгущІэм теува къэралым и президент хэхыныгъэхэм зи шхьэ хушытыжу хэтыфа цІыхуу.

Аращ СССР-м щыяпэу оппозицэ парт къызэзыгъэпэ щауэ щытар. ЛДПР-р къызэрыунэхуар хъуащ Жириновскэм гъащіэм щиіа ехъуліэныгъэ нэхъ лъагэ дыдэу А партым и пашэу ар щытащ илъэс 30-м щ игъук іэ. Владимир Вольф и къуэр я егъэджакіуэу, унэтіакіуэу, ущи-якіуэу къэзылъытэу зы щіэблэкъым абы игъэсар.

Пэжщ, Жириновский Владимир цІыхухэр зэхуэмыдэу хущытащ. Атіэми зыми зэи жиіэфакъым абы иджырей Урысейм и политикэм увыпіэшхуэ щимыубыдауэ. Жириновскэм жиlэ псори къащтэртэкъым, и телъхьэ мыхъчи шыіэт, аршхьэкіэ иужькіэ нэрылъагъу хъурт а политикыр захуэу, жыжьаплъэу зэрыщытыр.

Сыт щыгъуй ищІэрт щытыкІэ хэхам зэрыхущытыпхъэ щІыкіэр, абы ехьэліауэ зэфіэхын хуей іуэхугъуэхэр. Сыт хуэдэ гугъуехьхэр Іуэхум хэлъами, Жириновскэр уи гъусэмэ, укъимыкіўэту, шынэ умыщіэў къалэным

ЛІэщІыгъуэ блэкІам и 90 гъэхэм Урысейр зэхэмыкъу тэу къэгъэнэныр, парт ІэнатІэр быдэу зэтеухуэныр Урысейм и а лъэщагъыр егъэгъуэтыжыныр, Урыс гъатхэр, Кърымыр зыгуэхьэжыныр - ахэр ящыщщ Жириновскэм зи гугъу ищ ауэ иужьк і эрылъагъу хъуа Іуэхугъуэ куэдым.

Урысейм и дежкІэ Владимир Вольф и къуэр къэхъу нур зыщІэ цІыху жыжьаплъэт. Абы быдэу и фІэщ хъурт Урысейр лъэкіыныгъэшхуэ зиіэ ціыхубэ зэрыс къэрал лъэщу зэрыщытыр. Текіуэныгъэмрэ ехъуліэныгъэмрэ дахуэзышэ гъуэгущ дэ дызытетыр. Абы къытхуигъэна уэсятым шэч хэмылъу дыхуэпэжынущ.

ДогъэлъапІэ и фэеплъыр, дронэщхъей ар дунейм зэрехыжам.

ЛДПР-м и Къэбэрдей-Балъкъэр щІыналъэ къудамэ.

ЗэкІэ зигъэхьэзыркъым

Урысейм мыгувэу нэхъри зиубгъу- паспорт яlэщ. Абыхэм ялъос УФ-р унэжь цlыкlухэм зыгъэпсэхуакlуэ ну къыщlэкlынущ - мыбы къыхыхьэну езым и цlыхухэм зэрахуэупсэ псори. къакlуэхэр щlагъэтlысхьэ. Хэти хазегъэхьэзыр Осетие Ипщэм, абы те- Республикэм и ахъшэр урысей дэхэкlрэ пхъэщхьэмыщхьэмрэ, е ухуа референдум екіуэкіынущ, зэ- сомырщ. Абы и мылъкум и іыхьэ унэм щагъэхьэзыра шагъыр ящэ. Нэоыжаюмкіэ, зы мазэ хуэдэ дэкімэ. Шхьэусыгъуэр гурыІуэгъуэщ: тіууэ гуэшауэ къэгъуэгурыкіуэ Осетиер мыгу-вэу зы хъужынущ. Зы лъэпкъщи, зы республики щыпсэунущ. Псори тэмэмщ. Ауэ куэд щІоупщІэ: Осетие

Абхъазыр? Уегупсыс зэрыхъунумкіэ, абы зэкіэ ящэжмэ, хуэдитікіэ нэхъыбэ къыщіа- хъуэжмэ, шэч хэлъкъым ари Урысейм зигъэхьэзырыкъым ди къэралым хыф. Куэдым тенджыз Іуфэм Іут къызэрыхыхьэнум. къыхыхьэну. Ар арыншами мыбы щыщ хуэдэщ. ЦІыху мин 250-рэ щопсэури, абыхэм я процент 90-м урысей

щанэр Урысейм и федерацэ бюджетым къыхокі.

Абхъазым ІэнатІэ Іутхэр щыма-

гъуэщІхэм шашлыкхэр, лы зыдэлъ хъыршыныр ягъажьэ. Налог зыми

итыркъым. щіэщ. Мыбы дэтхэнэ унагъуэми хадэу сотыхи 10 хуэдиз щиіэщ. И мандарин гъэкіынур сыт? Ауэ, псом нэхърэ нэкъудейуэ зы илъэсым сом мин 500 и хъыщхьэр аращи, Абхъазым теуэну Ипщэм и щапхъэм иримыкlуэну пlэрэ уасэ къыщрахьэлlэ. Ар дэлэлу къэув зыри тегушхуэнукъым: абы къыщсондэджэрхэм иратмэш. Езыхэм хьэщыжын иіэш. Ауэ, щытыкіэм зи-

«Махуэкум» и къыдэкІыгъуэр зыгъэхьэзырар ШАЛ Мухьэмэдщ.

Къэбэрдей-Балъкъэрым ЩэнхабзэмкІэ и министерствэр, «КъБР-Медиа» къэрал кlэзонэ lуэхущlапlэр, КъБР-м и Журналистхэм я зэгухьэныгъэр, «Адыгэ псалъэ», «Кабардино-Балкарская правда», «Заман», «Горянка», «Советская молодёжь» газетхэм, «Іуащхьэмахуэ», «Литературная Кабардино-Балкария», «Минги Тау», «Нур», «Нюр», «Солнышко» журналхэм я редакцэхэр, «Къэбэрдей-Балъкъэр» ВТК-р, «КъБР-инфо» хъыбарегъащІэ агентствэр, «Эльбрус» тхылъ тедзапІэр яхуогузавэ радионэтынхэр зэхэгъэувэнымрэ къыдэгъэкіынымкіэ редакцэм и редактор Танэ Римэ Хьэлий и пхъум абы и адэ Жэмыхъуэ Хьэлий Хьисэ и къуэр дунейм зэрехыжам къыхэкІыу.

Гъэлъэгъуэныгъэхэр

ТхылъышІэ

жанэ. Псалъэм и хьэтыркІэ.

Спорт

Акъылымрэ псэмрэ узыхуашэр

Сурэтыщі ныбжьыщіэ ланэ зыхуеяр къэшіэкіхэм я гъэлъэгъуэныгъэ Лъэпкъ музейм лэжьыгъэхэм еплъыну зыкъыщызэІуахащ. Абы зыкърагъэхьэліат сурэтыщі- сэхуу, зыри зэран къахэм, гъуазджэм дихьэх- хуэмыхъуу пэшым хэм, езым и ныбжьэгъухэм. Мэлыжьыхьым и кіэ хъуху щыіэну выставкэм тхылъымпіэ Іувым къыхэ- хуейр. Миланэ утыку къыщри- щіыкіа теплъэ гъэщіэгъуэн хьащ ятіагъуэ гъэжьам инхэр. Плъыфэм куэд къыкъыхищіыкіа (керамикэ) зэриіуатэм и щыхьэту, кехьэпшыпхэр.

къызэјухыкіэм и хабзэу къыщхьэщыкІырт пшыхьыр: абы къэпсэлъа- щыгъэ

фІэгъэщІэгъуэнхэм, кърезыгъэхьэлІэхэм гуп-3Ыщаплъыхьынырщ.

БлыниплІым лэжьыгъэхэри рамикэ тхылъымпІэм къыхищІы-ГЪЭЛЪЭГЪУЭНЫГЪЭ кlахэри щхъуэкlэплъыкlэщ. ІэдакъэщІэкІхэм ущеплъ-

кІэ, нэм къыІуедзэ я фІэгъэщІэгъуэнхэр. піэ утыку иіакъым. Езы Ми- Ахэр ехьэліащ плъыфэ джэм я гугъу ирисщіыну щіэкіынущі зэіущіэ зыб-

къэзы- хужьым и дунейм - щІэдза- сытым дежи псалъэ къы-ХьэцІыкІу Миланэ и Іэда- цІыхухэм, и гуащІэр зы- пІэм, хьэмэрэ фІыцІэм и зомэщІэкІ. Абыхэм си псэм и дуней кlэухым, куэд дыдэ къыщагъэуш гупсысэхэм яхэтщ хьэршым, нэкіэ умы- къызат гурыщіэр апхуэдизлъагъуу псэкіэ зыхэпщіэ кіэ лъапіэщ си дежкіи, кІум игъэнэхъапэри: уи къызощтэ. Сыщымыну сы-

> Пэшым узэрыщІыхьэу гу лъыботэ егъэувэкІауэ щыт кумбыгъэ (чашкэ) куэдхэм. Ахэр хэти гъуэжьщ, хэти плъыжьщ, хэти къащхъуэщ, я мыхьэнэри плъыфэхэм зэращІэгъэпщкІуар фіэш мэхъу

Іуэхугъуэхэм. Аращ ХьэцІы- щыму сакІэлъыплъмэ нэхъ псэм и къулеигъэращ нэ- щыхуей зы зэlущlэщ мыр, фІэлъщ къыфІэщІхэм япэ итын шэч хэмылъуи, гупсысэ куу зыщІэлъ ІэдакъэщІэкІщ Миланэ ди пащхьэ кърихьахэр, - къызжијащ сурэтыщі цІэрыІуэ Црым Руслан.

ИщхьэкІэ къызэрыхэзгъэщащи, къызэрыгуэкІ гъэлъэгъуэныгъэу зэрыщыуи мытым и зы щапхъэу, ар зы пшыхькій тіукій къызэшіэ-Литературэм, гъуаз- къуа хъунукъым, абы ира-

Миланэ иригъэкІуэкІащ «Интеграция 1» зыфІища зэІущІэ-перформанс. Мэлыжьыхьым и 14-м ДизайнымкІэ колледжым и студентхэр кърагъэблэгъэнурэ (кураторхэр Мэзло Русланрэ КІэрэф Альбинэрэщ), лэжьыгъэхэм я щІыкіэмрэ я плъыфэмрэ зэрызэщІэжьыуэм я гугъу хуащІынущ, музейм и щыІэкіэм хагъэгъуэзэнущ. XIX ліэщІыгъуэм щыІа адыгэ уэрэдыжьхэм хухэхауэ щытынущ мэлыжьыхьым и 16-м, сыхьэт 15-м щіидзэу, щыіэну зэіу-щіэр, уэрэдгъэіур Хьэціыкіу КъыкІэлъыкІуэ Баширщ. махуэм музейм и пэшым зыплъыхьакіуэ къэкіуэнущ Емкъуж Иннэ зи пашэ сабий гуп, плъыфэм, щІыкІэм, гъуазджэм теухуа зэпсэлъэныгъэ къызэрагъэпэщынуи я мурадщ. ХьэцІыкІу Миланэрэ Хъэлил Миланэрэ зэгъусэу арт-объект щащІыну перформансым кърагъэблагъэ ар зыфіэгъэщіэгъуэнхэр (мэлыжьыхьым и 17-м, сыхьэт 15-м). СурэтыщІым цІыхухэр къыхуреджэ я гукъэкІхэр, мурадхэр, хъуэпсапІэхэр зы «хаухуэнэну». лэжьыгъэм Дэтхэнэми къыздихь хъунущ и гупсысэр зыхилъагъуэ

хьэпшыпыр. Гъэлъэгъуэны гъэр зэхуащІыжынущ Миланэ иригъэкІуэкІ экскурси-

> ИСТЭПАН Залинэ. Сурэтхэр КЪАРЕЙ Элинэ

Жьыщхьэ махуэ

Дахагъэу дунейм тетыр къызыдэуш гъатхэм и махуэшхуэр егъэлъапіэ Лэскэн районым хыхьэ Урыху къуажэм щыщ Джаурджий Женя. Гуапагъэмрэ гумащіагъэмрэ и іэпэгъуу къэгъуэгурыкіуэ нанэ іумахуэм и ныбжьыр нобэ илъэс 81-рэ ирокъу.

ПщІэ зыхуэтщІ, фІыуэ тлъагъу Женя!

Уи узыншагъэр быдэу, уи дэрэжэгъуэм, беягъэм хэхъуэ зэпыту, гуфІэгъуэр уи куэду, нэщхъеягъуэр къып-пекІуэкІыу, уи гум илъыр къохъулІзу уи гъащІэр Тхьэм къыпхузэпищэ! Хабзэ, нэмыс, цІыхугъэшхуэ пхэлъу укъо-кІуэкІри, уузыншэу, уи пщІэм адэкІи хэхъуэу упсэуну дыно-

Нотхэ я унагъуэр.

Іэщіагъэм къыхуигъэщіа

Жэуаплыныгъэшхуэ зыпылъщ дохутыр Іэщіагъэр. Абы и дэтхэнэ унэтІыныгъэми уехъулІэн папшІэ шІэныгъэшхуэрэ Іэзагъышхуэрэ ббгъэдэлъын хуейш. Адрей псом хуэдэжкъым педиатриер, къеузыр къыбжезымыІэф сабийм и щытыкІэр зыхуэдэр къэпхутэныр тыншкъым. А Іуэхум зэфіэкі лъагэхэр къыщигъэлъагъузу и лэжьыгъэр ирехьэкі (Сэральп) Хьэтыхъу Мадинэ.

«И ІЭЩІАГЪЭМКІЭ Тхьэр къыхуэупсащ, зи къалэным фІыуэ хэзыщІыкІ дохутыр телъыджэщ», бзылъхугъэм щхьэкІэ ар зэІэза сабийхэм я адэанэхэм

2005 гъэм КъБКъУ-м и медицинэ къудамэр къиухри, Мадинэ адэкІэ и щІэныгъэм щыхигъэхъуащ Республикэ клиникэ сабий сымаджэщым и интернатурэм, къыкІэлъыкІуэу Санкт-Петербург дэт МАПО-м и ординатурэм. 2010 гъэм абы лэжьэн щыщІидзащ УФ-м и Президентым и Іуэхухэр зегъэкІуэнымкІэ ІэнатІэм и Клиникэ сымаджэщым и педиатрие къудамэм. 2014 гъэм и гъатхэпэ мазэм Хьэтыхъур педиатру уващ Москва дэт сабий поликлиникэ №28-м профилактикэмкІэ и къудамэм. Палъэ гуэркіэ лэжьыгъитіри зэдихьу къекІуэкІащ. Иджыпсту ар щолажьэ Налшык къалэ дэт Республикэ клиникэ сымаджэщым, «Инимед», «Энклиник» медицинэ центрхэм.

Мадинэ сытым дежи хущокъу и щоныгъэм, зэфІэкІым зэрыхигъэхъуэным. «Нобэрей медицинэм псынщізу зеужь, Іэма- слъытэркъым», - жеіз Хьэтыхъу Мадинэ. лыщІэ куэд къыхохьэ. ЩІэуэ унэтІыныгъэм

къыхыхьэхэр ныр, зэпыу имыІэу ди щІэныгъэм хэдгъэхъуэныр ди ІэщІагъэм къытхуйгъэув нэхъыщхьэхэм къалэн ящыщщ», - жеІэ Хьэтыхъум. Абы и лъэныкъуэкІи езэшыркъым ар: Іэзагъэм щыхагъахъуэ курсхэм макІуэ, ди республикэм и мызакъуэу, къэралым и щІыпІэ куэдым щекІуэкІ медицинэ конгрессхэм, симпозиумхэм, конференцхэм, семинархэм хэтщ икІи и Іуэху еплъыкІэхэр абыхэм утыку къыщрехьэ. Хьэтыхъур педиатр къудейкъым, атІэ икІи неанатологщ, УЗИ Іэмэпсымэм ирилажьэ дохутырш. Шэч зыхэмылъыжырщи, а бзылъхугъэр дэтхэнэ унэтІыныгъэми фІыуэ

хэзыщІыкІ лэжьакІуэщ. Сабий куэдым сэбэп яхуэхъуащ Хьэтыхъур, узыр ящхьэщихрэ гуфІэгъуэрэ дэрэжэгъуэкіэ яхуэупсэжу. Ар зэіэза ціыкіухэм ямыщІэжми, я адэ-анэхэм ящыгъупщакъым икІи а дохутырым хуэгъэзауэ абыхэм

я фіыщіэ, щытхъу псалъэ куэд зэхыбох. Псэ къабзэ, гу зэlуха зиlэ бзылъхугъэм и пщІэр зыхэт гупми щылъагэщ, и зэфІэкІыр къалъытэу, лэжьыгъэ и палъэкіэ къечэнджэщу апхуэдэщ.

«Сыт дохутырым и дежкІэ тыгъэ нэхъ лъапІэр? Си дежкІэ ар узыр зыщхьэщысха сабийм и нэгум ислъагъуэ гуф Іэрщ. Си фІыгъэкІэ зи щІэблэм гукъыдэж иІэу зылъагъужа адэ-анэхэм я нэхэм щ эслъагъуэ гуапагъэрщ. ЦІыкІухэм я узыншагъэр хъумэным, егъэфІэкІуэжыным, зэтегъэувэжыным, апхуэдэ щіыкіэкіи абыхэм я гъащіэм къыпыщэным нэхъ ІуэхуфІ щыІэу къэ-УЛЬБАШЕВЭ Маржан

Дуней гупкізм имыс лъэпкъ щыІэкъым

Котляровхэ Викторрэ Мариерэ я тхылъ тедзапІэм иджыблагъэ къы**шыдэк**Іащ ди хэкуэгъу бзылъхугъэ, Санкт-Петербург шыпсэу Щоджэн Аксанэ и тхылъыщіэ. «Вечные узы» («Ныбжьрей зэпыщіэныгъэхэр») – аращ зэреджэр и ухуэкіэкіи, зытеухуакій, къйіэт Іуэхугъуэхэмкій зыми емышхь, хьэлэмэтышэу зэхэт тхылъ гъэщіэгъуэным. «Дуней гупкіэм имыс лъэпкъ щыІэкъым, зыри къылъэмыІэсу бгы жьанэм ису зыкъыщыхъужми», - жи-Іэгъащ пасэрей гупсысакіуэ гуэрым. Щоджэн Аксанэ и Іэдакъэ къыщіэкіа тхылъыщІэм шэч къытрыуигъэхьэжыркъым ар зэрыпэжым. ГъадэщІыдэм хэкіуэдэжауэ къыпщыхъу тхыдэ къэхъукъащіэ куэдым романым и ліыхъужьхэр нэрымылъагъу къуэпскіэ ирепх, абыхэмрэ, нэгъуэщіу жыпіэмэ, адыгэм къыхэкіамрэ лъэпкъ щіэжымрэ зэкіэришхэу

узыІэпешэ, укъыІэщІэкІыну ухуэмейуэ зыхыуегъэлъасэ. «Мы романыр гъэщІэгъуэнщ, сюжетри къуэпсыбэу зэкіэщіокі. Зы теплъэгъуэр нобэрей махуэхэм теухуа хуэдэу укъыщытеувы экіэ, зыхыумыщіэжу нэгъуэщі сюжетым ухохьэ, ари зэманкіэ узыхэта Іуэхугъуэм фІыуэ пэжыжьэу. Мыбдеж ущрихьэлІэнущ пасэрей адыгэпщ Редадэрэ урыс джыназ Мстиславрэ зэрызэбэнам и хъыбарым, ТавриещІым щыІа адыгэ пщыгъуэ Тудэрейр Уэсмэн тхыдэжьми ущыхуэзэнущ, КъурІэнымрэ ТэурэтымкІэ дызыщыгъуазэ бегъымбархэм я гъэсэпэтхыдэхэми дыщедэІуэнущ. ЗэрыгурыІуэгъуэщи, тхыдэм зэпэщіиха къэхъукъащіэ къудейкъым, дэтхэнэ зы хъугъэщІагъэр зэхьэлІакІи зытеухуакІи зэтехуэркъым. Ауэ а псор зэзыпх шхэпс щы эщ – зы адыгэ къуажэжь щыпсэу адыгэ унагъуэ къызэрыгуэкІым и щыІэныгъэ къызэрыкІуэм ахэр апхуэдизкІэ зэгъунэгъу ещІри, дыгъуасэ къэхъуари, нобэ екіуэкіри, пщэдейм зыпэплъэри а блэкlам и зы далэ хуэдэу къыпфlощl», жеlэ романыр хьэлэмэт дыдэ

къызыщыхъуа, тхылъ тедзапІэм и редактор нэхъыщхьэ Котляров Виктор. Пэж дыдэу, зи зэхэлъыкІэкІэ зэбгъэщхь хъун щымы!э романыр фантастикэ хуэдэу къыпщыхъунущ икІи зыкъомкіэ Щоджэным нэхъапэ къыдигъэкlа «Къапхъэнхэмрэ пащтыхьыгъуэхэмрэ» тхыдэ-фантастикэ романым поджэж. Романым къиІуатэр кіэщі дыдэу фигу къэдгъэкіыжынщ. Ди лъэхъэнэгъу, адыгэ журналист щалэ Аслъэнбэч къыщыщедз блэкъыщыхих илъэс гъае зэхуэмыдэхэм. Аслъэнбэч екіуэкіым и кіэлъыплъэхъэнэ зэблэкІыгъуэхэм зыщызыплъыхь къудейуэ къанэркъым; абы и къару илъщ адэжь лъахэм и Іуэхум фІы и лъэныкъуэкІэ зыкъезыгъэгъэзэн гупсысэхэмрэ Іуэху бгъэдыхьэкІэхэмрэ пащтыхьхэмрэ тетхэмрэ ябгъэдилъхьэну. Ар зыхуэзэри цІыху къызэрыгуэкІкъым, атІэ, лъэхъэнэ зэхуэмыдэхэм псэуами, дунейпсо тхыдэм лъэужьышхуэ къыщызына цІыхуищым яІуощІэ: Къэбэрдейм и пщышхуэ ХьэтІохъущокъуэ Кургъуокъуэ, Урысей

ЗЫ ТХЫЛЪ гъэщІэгъуэн е кино- къэзылъхуа и анэм... Аслъэнбэч тетыфильм гуэр узыlэпишэу уеплъарэ гу- гъуэр зыlэщlэлъхэм епсэлъа нэужь, къинэж къыпщыхъуамэ, зыкъомрэ уи- адыгэр зыгъэунэхъуа Урыс-Кавказ замыутІыпщу щытыкІэ уохуэ, уи нэр зэ- уэри, Урысеймрэ Япониемрэ я зэхуаку теппіэмэ, ўзэджам е ўзэпльам укъы- къыдэхъуа зауэзэрыліри, дуней псор хэхутэу, къэхъукіащіэ екіуэкіхэм ухэту зэщіэзыгъэзджызджа революцитіри зыкъыпщыхъужу. Щоджэн Аксанэ и къэхъуркъым. Ар щыгъэтауэ, дунейтхыгъэм апхуэдэ дыдэущ узэреджэр, псо зауитІри, граждан зауэри къызытехъеикlа щхьэусыгъуэхэр дунейм щекІуэкІыркъым, Аляскэ щІыгури Урысейм къыхуонэж..

«Ныбжьрей зэпыщІэныгъэхэр» фІэщыгъэр зиІэ романым къыхуэдгъэзэжынщи, мыбы къэгупсысауэ е фантастикэ жыпхъэм иту къыщыкІуэр мащіэ дыдэщ. Ипэжыпіэкіэ, я ціэ къри-Іуэу романым ліыхъужь хуищіхэр и унагъуэм иса нэхъыжьыфІхэрщ, ахэращ тхылъыр фэеплъ зыхуищТри. ЩІыкіэ ямылей гуэр тхыгъэр зи Іэдапаштыхынгыуэм зэрыпэшізувам и къэшізкіым къигупсысыркым блэкіам ухишэн щхьэкіэ. Игъащіэми ди тхыдэр лъэпкъым ІуэрыІуэтэжущ къызэрырихьэкІар, зым къыжьэдэкІыр адрейм жьэдыхьэу, адэжьхэм я деж къыщежьэрэ щіэблэм деж екіуэкіыжу. Мыбдежи къэхъур аращ. Псалъэм Хьэмзэт-дадэ къуэрылъхупхъурылъхухэр гъэсэпэтхыдэкіэ егъэ-Іущ, тхыдэжьхэмкІэ еущий... Уеблэмэ, фантастикэу къыпщыхъу хъунущ нобэкІэ тІэщІэужьыха, зыдэдмылъагъуж щэнхабзэ дахэр – нэхъыжьхэм я псалъэмакъхэр, хьэщІэщ уэршэрхэр.

Адыгэ унагъуэжьым илъа хабзэр, гулъытэр, гууз-лыузым и инагъыр нобэ хъыбару щІэтІуэтэжыфым и зы щхьэусыгъуэщ гъащІэм къыщыхъу гуимыхуж телъыджэ куэдыр. Абыхэм языхэзкІэ романыр кърегъажьэри, адэкіэ псалъэм псалъэу къигъэщіым малъхъэдису зыкъызэпащІэ. А теплъэгъуэр кlэщlу: Гъэмахуэ жэщ гуэрым Хьэмзэт-дадэ и унэм зыгуэр къытоуІэ. Бжэр Іуихмэ, Дзэ Плъыжьым щыщ зауэлІитІ щытщ. Зауэр и гуащІэгъуэу екІуэкІырт, Къармэхьэблэ жылэжьми нэмыцэхэмрэ румынхэмрэ дэкlам, дилъэпкъыр гъуэгу зэхэкlыпlэхэм зу дэсти, укъаубыдмэ, асыхьэтым кlэ нэсыхукlэ здигъэзэну лъэныкъуэр къыпхуагъэкlуэнут. Щlалитlыр дзэм къыкІэрыхуати, ялъэщІыхьэжын папщіэ, гъуэгу лейрэ хадапхэ защіэкіэ здыкіуэцірыкіым, Хьэмзэт-дадэ и жыг къэкІухьакІуэ хадэм къихьащ. Абдеж ахэр нэмыцэ патрулым иубыдащ. Къэхъур къыщыгуры уэм, дадэ и шыпхъу Фат имэт унэм къыщіэжри, щіалитіым я гупэ къиувэщ, и бгъафэр зэгуихри ину «Фэстынукъым, мыхэр си кІэтІий кІапэщ, Іэпэ тывэзгъэлъхьэнукъым», – жиlэурэ. Бгъащхъуэ кlийуэ къапэува бзылъхугъэм зэпигъэувэ адыгэбзэ къомыр патрулым зэхищІыкІакъым, ауэ я фІэщ хъуащ щІалитІыр унагъуэм зэрабыныр, я хадэ иту пащтыхыыгъуэм и тахътэм куэд я Іуэху Іыхьэ зэращІэр. Анэм фіэкіа хэти гуІэнт апхуэдэу..

Мис абдеж къыщожьэри, нэхъ куууэ

дыхишэурэ романыр Редадэ дежи, Уэсмэн пащтыхьыгъуэми, Тудэрейми, бегъымбархэми ялъоІэс.

Тхылъ тедзапіэм и унафэщі Котляров Виктор зэрыжиІэмкІэ, тхыгъэшхуэм купщіэ хуэхъуа къэхъукъащіэхэр узыІэпызышэ бзэкІэ тха, узытезымы гъэплъэкъукІ Іуэхугъуэхэм ятещІыхьа тхыдэ романщ. Унагъуэ хъыбархэм дыкъыхишурэ тхакіуэ ныбжьыщіэм дызытришэ тхыдэм лъагъуэм зрегъэубгъу, дэри гъусэ дыздищ урэ блэкІам дыхрегъэлъасэ.

«Ныбжьрей зэпыщІэныгъэхэр» романыр зи Іэдакъэ къыщІэкІа Шоджэн Аксанэ Дзэлыкъуэ щІыналъэм хыхьэ Къармэхьэблэ 1977 гъэм къыщалъхуащ. Курыт еджапІэр 1994 гъэм дыжьын медалкІэ къиуха нэужь, Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал мэкъу мэш академием щІэтІысхьащ. Ди плъыжьыр къызэрыІэщІалъ-Щоджэным и щІэныгъэм хигъэхъуэну аспирантурэм щІэтІысхьащ, Санкт-Петербург дэт, экономикэмрэ финанс хуэјухуэщ эхэмк э къэрал университетым и кандидат лэжьыгъэр щыпхигъэкІащ 2005 гъэм.

Иужьрей илъэсхэм Аксанэ тхэным дихьэх хъуащ. Абы и къалэмыпэм къыщІэкІащ: «ФІы щІэныр зищІысыр» Іуэтэжыр, «Къапхъэнхэмрэ паштыхьыгъуэхэмрэ» тхыгъэр, нобэ тхылъеджэм зэрадэгуашэ романыр. Щоджэныр урыс пащтыхь Иван Епліанэм теухуа романыщіэм йолэжь. Тхакіуэм къапэнышхуэ зыхуигъэувыжащ - адыгэпщ Идар Темрыкъуэ ипхъу Гуащэней, тхыдэм Марие цІэмкІэ къыхэна адыгэ жангуащэм, кІэрылъ пцІы къомыр техыжыныр, гугъуу къихьа и гъащІэ мащІэм и пэжыр сэтей къэщІыжыныр.

Щоджэн Аксанэ тхыдэ зэхэщІыкІ зыбгъэдэлъ, къызыхэкІа лъэпкъымрэ абы и тхыдэмрэ гууз-лыуз яхузиІэ тхакІуэ ныбжьыщІэщ. Гупсысэ зэгъэзахуэ зиІэ бзылъхугъэ тхакІуэр лъэпкъ литературэм и уафэгум вагъуэ цІыкІуу къызэритІысхьэнум пцІы хэлъкъым. Ар хущІокъу адыгэм и цІэр лъагэу иІэтыну. А зы щхьэусыгъуэ закъуэм фІэкІа хэмылъами, абы и цІэр лъэп-

къым и тхыдэм къыхэнэнущ. УкъызыхэкІа лъэпкъым ухуэлэжьэныр щІыхь зыпылъ Іуэхугъуэщ. Сыт хуэдэ бгъэдыхьэкІэкІэ абы и тхыдэм убгъэдэмыхьэми, пцІы хыумылъхьэныр, ар нэгъуэщІхэм фІыуэ егъэлъагъуныр, пщ о хуащ ыну къыхуеджэныр нэхъыщхьэхэм ящыщщ. РоманыщІэм ди тхыдэр дунейпсо гупкІэм итым хуэдэу дигъэлъагъуфащи, Щоджэным фіыщіэ хуэфащэщ. Аксанэ и Іэдакъэщіэкіхэми щіэупщіэ ягъуэтыну, нэхъри ефіэкіуэну ди гуапэщ. ШУРДЫМ Динэ.

42-75-78, 42-63-64.

Я нэІэ тетщ фэеплъхэм

Ди республикэм и жылагъуэхэм ТекІуэныгъэм и махуэм зыхуагъэхьэзыр.

ЗАУЭМ хэкІуэдахэм я фэеплъхэр хъумэным теухуауэ 2019 гъэм къыщыщІэдзауэ 2024 гъэм нэсыху ящІэну яубзыхуам хиубыдэу зыхуей хуагъэзэнухэм хабжащ Къулъкъужын Ищхъэрэ, Бахъсэнёнкэ, Псыхъурей, Ислъэмей, Жан-Зеикъуэ хъуэтекъуэ, къуажэхэм дэт фэеплъ-

Абыхэм я Іэгъуэблагъэхэм удз ежьужьхэр щыпагъэщхъ, жыгыщІэхэр, удз гъэгъахэр щыхасэ, сэху зэтыпхъэхэм тракІэ, гъущІ къзухьхэмкіз къащіыхь. Нэгъабэ зыхуей хуагъэзащ Къулъкъужын Ип-ХьэтІохъущыкъуейрэ дэт фэеплъхэр. Накъыгъэм и 9-р къэсыху мыпхуэдэ лэжьыгъэхэр шызэф агъэк ынущ республикэм и къалэ, щІыналъэ псоми.

ШЭРЭДЖ Дисэ.

Гъащ І э узыншэм хуаущий

Урысей МВД-м Аруан районым щиІэ КъызэгъэпэщакІуэхэм къызэралъытэмкъудамэм балигъ мыхъуахэм я Іуэхухэм- кІэ, Іуэхур хуэгъэпсащ балигъ мыхъуахэр кІэ и лэжьакІvэхэм Къэхъvн. Псынабэ. Псыкуэд жылэхэм я курыт еджапіэхэм «Урысейм и сабийхэр-2022» Іуэхум хиубыдэу щрагъэкіуэкіащ «Узыншэу псэуным и телъхьэу» фІэщыгъэр зиІэ сурэт

КЪЭПЩЫТАКІУЭ гупым хэтхэм къыхахащ лэжьыгъэ нэхъыфІу тху. Ахэр зи ІэдакъэщІэкІхэм хуагъэфэщащ Аруан районым щыІэ ОМВД-м и унафэщІым и къуэдзэм къыбгъэдэкІ щІыхь тхылъхэр. Апхуэдэуи Іуэхум и къызэгъэпэщакІуэхэм зэпеуэм хэта ныбжьыщ эхэм ящыщу зи ІэдакъэщІэкІхэр нэхъ ягу ирихьа 12-м фэеплъ тыгъэхэр хуащІащ.

хьэл-щэн мыхъумыщІэхэм, фадэхэкІхэмрэ тутын ефэным, наркотикхэк Іхэмрэ акъылыр зыгъэутхъуэ веществохэмрэ защыдзеиным, узыншэу псэуным хуэущииным. Класс нэхъыжьхэм щеджэхэм нэхъ зэпкърыхауэ епсэлъылІащ абы теухуауэ. ПДН-м и инспектор Къашыргъэ Еленэ школакіуэхэр щыгъуазэ ищ ащ наркотикхэк хэмрэ акъылыр зыгъэутхъуэ пкъыгъуэхэмрэ зэхьэлІэным зэраныгъэу пылъым.

Зэпеуэм и кІэухыу хабзэхъумэхэм ныбжьыщІэхэр къыхураджащ спорт секцэхэмрэ творческэ гупжьейхэмрэ кlуэну, фlыуэ еджэну, школми унэми жыlэдаlуэу щыщытыну.

БАХЪСЭН Азэмэт.

Паралимпийцхэм я мастер-класс

«Зыуэ щыт Урысейм» и жэрдэмкІэ къэрал псом щрагъэкіуэкі узыншагъэр хъумэнымрэ егъэфіэкіуэнымрэ хуэунэтіа спорт зэхыхьэхэр. Къэрал Думэм и депутат прохладнэдэс Родинэ Викторие хэтащ Къэбэрдей-Балъкъэрым хыхьэ Кэнжэ къуажэм дэт «Пять колец» спорт комплексым щекіуэкіа школакіуэхэм я спорт махуэшхуэм.

ЕДЖЭНЫМ къыщыдэхуэ зэманыр я узыншагъэм хухэзыхыну мурад зыщІа сабийхэм папщІэ мастер-классхэр къызэрагъэпэщащ тхэквондомкІэ Урысейм и командэ къыхэхам хэтхэм. Абыхэм ящыщщ Урысей Федерацэм щіыхь зиіэ и тренер Ахъмэт Амир. И гъэсэныгъэ лэжьыгъэм къриубыдэу абы игъэхьэзыращ къэралым и зэхьэ зэхүэхэм щытекІуа е къыщыхэжаныкіа спортсмен 30-м щіигъу, Европэ зэпеуэм пашэныгъэр щызыубыда тхэквондоиститху, дунейпсо зэхьэзэхуэм къыщыхэжаныкla, зи узыншагъэм щыщІэныгъэ зиІэхэм я къэралпсо чемпионхэмрэ тэмэму зэхэзымыххэм я дунейпсо чемпионрэ.

Зи узыншагъэм щыщІэныгъэ зиІэхэр метр 800-м къыщызэдэжэнымкіэ къэралым и чемпион, метр 1500-м къыщызэдэжэным Урысейм и рекорд щызыгъзува Родинэ Викторие фІыщІэ яхуищІащ партым и жэрдэмыр къа-

«Пять колец» спортымкІэ академием и къызэгъэпэщакІуэ Ахъмэт Амиррэ гъунэгъуу щытыну спорт ухуэнызэхыхьэ купщафіэ къызэрызэрагъэпэшам къыхэкІыу.

«Урысей Федерацэр ирогушхуэ дунейпсо зэфІэкІ лъагэхэр къэзыгъэлъагъуэ тренер шэджащэхэмрэ абыхэм я гъэсэнхэмкlэ», - къыхигъэщащ депутатым. Родинэ Викторие къызэхуэсахэм ягу къигъэкlыжащ Урысейм тор» псалъэр хагъэхьэну» щекІуэкІын хуея дунейпсо зэхьэзэхуэ-

дэзыlыгъа спортсмен цlэрыlуэхэмрэ хэр зэрыщымыlэнум къыхэкlыу хуит къэхъуа мылъкур цІыхухэм япэгъэхэр зэфІэгъэувэным хуэутІыпщыным теухуауэ Урысей Федерацэм СпортымкІэ и министерствэм къызэрыхилъхьар икІи физическэ щэнхабзэмрэ спортымрэ ехьэлІа унафэм «тренер» псалъэм къыдэкlуэу «цІыхубэм ядэлэжьэнымкІэ инструк-

КЪЭХЪУН Бэч.

Редактор нэхъыщхьэ ЖЫЛАСЭ Заурбэч

дэмыкІыу техьэну пащтыхь щауэ Алек-

сандр Ещанэм, Гитлер Адольф

Редколлегием хэтхэр:

ЖьэкІэмыхъу Маринэ (унафэщІ-редактор), Ширдий Маринэ (унафэщІ-редактор), Къаншокъуэ Эллэ (жэуап зыхь секретарь), Къардэн Маритэ, Къумахуэ Аслъэн, НэщІэпыджэ Замирэ, Чэрим Марианнэ, ЩхьэщэмыщІ Изэ.

Езыгъэтхахэр «Адыгэ псалъэ» газетыр КъБР-м и Парламентымрэ Правительствэмрэ ирагъэтхащ (учредителхэр).

КъыдэзыгъэкІхэмрэ редакцэмрэ я хэщІапІэр 360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, Лениным и уэрам, 5

ТЕЛЕФОНХЭР: редактор нэхъыщхьэм, секретарым - 42-56-19; унафэщІ-редакторхэм - 40-48-54, 40-06-33; жэуап зыхь секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66.

КЪУДАМЭХЭМ: политикэмкІэ, жылагъуэмрэ лъэпкъ ІуэхухэмкІэ - 42-22-86; къуажэ гъащІэмрэ экономикэмкIэ-42-57-59; шэнхабзэмкIэ-42-75-36; егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмкІэ - 40-15-31; хъыбарыщІэхэмрэ спортымкІэ - 42-22-88, 42-60-53, 42-22-89; зэдзэкІакІуэхэм - 42-21-88; корректорхэм

- 42-60-27; ЭВМ-м и операторхэм - 42-22-84;

компьютер ІэнатІэм - 42-26-41; сурэттеххэм -

Теддзэ тхыгъэхэм къыщыхьа бжыгъэхэм, къыщаІэта Іуэхугъуэхэм я пэжагъымкІэ ахэр зытхахэм нэсу жэуап яхь. Авторхэмрэ редакцэмрэ я Іуэху еплъыкІэр зэтехуэ зэпыту шыткъым.

Газетыр Іэ тезыдзахэм яхуэхьыныр и пщэ дэлъщ КъБР-м федеральнэ пощт зэпыщ Гэныгъэхэмк Гэ и управленэм. Тел.: 76-01-28, 76-01-10

Газетыр 2016 гъэм дыгъэгъазэм и 19-м Печатым и хуитыныгъэр хъумэнымкІэ Къэбэрдей-Балъкъэр щІыналъэ ІуэхущІапІэм ПИ №ТУ07-00117-м щІэту ятхащ

Зы илъэсым газетыр 156-рэ къыдокІ «Издательство «Южный регион» ООО-м щытрадзащ. 357600, Ставрополь край, ЕсэнтІыгу къалэ, Никольскэ уэрам, 5-А

Мы къыдэкІыгъуэм елэжьахэщ: жэуап зыхь секретарым и къуэдзэ Дыщэк Соня, корректорхэу Инэрокъуэ Азэмэт (3, 4-нэ нап.), Нэужьокъуэ Заирэ (1, 2-нэ нап.), корректорхэм я дэІэпыкъуэгъу Елмэс ФатІимэ. КомпьютеркІэ газетым и теплъэр ящІащ Дол Маринэ, Мэлбахъуэ Анжелэ, сурэтхэм елэжьар Бипу Жаннэш.

Номерыр «Адыгэ псалъэм» и компьютер ІэнатІэм щагъэхьэзыращ.

Газетым Іэ традзэн хуейщ сыхьэт 20-м, щытрадзар сыхьэт 20.00-рщ.

Индексыр П 5894 • Тираж 2.027 • Заказ №733